Üksiknummer 5 kop.

Kõigi maade töölised, ühinege!

„ЭДАЗИ“ ежедн. орган эстонск. секций Ц. К. Р. К. П. и Сев.-Западн. Бюро Ц. К. Р. К. П.
W. K. P. keskk. ja Põhja-Lääne büroo Eesti sekts. häälekandja.
Ленинград, Фонтанка 27. Awatud kella 10—7.
Telefonid: Toimetus — 533-86, teatekoda — 171-41.

Edasi

Kuulutuste ja tellimiste hinnad

Kuulutamine	Tellimine
esimesel lhk. 3 r. kul.	Linnades 1 kuu — 1 rbl.
viimasel „ 1 „ „	aasta — 11 rbl.
keskmistel „ 6 „ „	Maal 1 kuu — 50 kop.
k.-har. ajut. 20 k. „	aasta — 5 rbl. 50 kop.

E. Kirjast. Ühisuse liikmetele ja kollekt. tellides 15% odawam.

Nr. 88 (2288) Neljapäewal, 17. aprillil 1925 8. aastakäik

Eesti Wabariigi Raamatukogu Tompea 10

Leena sündmused 4. (17) aprillil 1912 a.

8. aprillil 1912 aastal tõi enamlaste ajaleht „Swesda“ töölistele kohutawa teate.

Ajalehe esimesel küljel leinaraamis oli trükitud:

Leena kullakaewanduses on tapetud 270 ja haawatud 250 töölist.

7000 wersta Leningradist, kaugel metsa padrikus ulatas saja werstade pääle kullakaewandus „Leena kullatööstusrite ühisus“. Puudused, nälg kodumaal, lootus hääd teenistust saada kullakaewanduses ajasid töölisi siia kokku kõigist Wenemaa nurkadest. Kuid siin sattusid töölised kõige karmimatesse köidikutesse, mis ei olnud sugugi kergem pärisorjusest. Kasutades tööliste wäljapääsematu seisukorda, ajas Leena kullakaewanduse ühisus kokku hiigla kasud.

Leena kullakaewanduse ühisuse osanikkudeks olid pääasjalikult Inglismaa kapitalistid. Nad nägid, et Inglismaal on neile kasudest wähe ja selle tõttu tulid nad kaugele Siberi, et siin tsarismi isewalitsuse kaitse all wäljaimeda Wene töölistelt wiimased weretilgad.

Tsaari ministrid ja mõned Wene spekulandid said niisama oma jao kasu ning tegutsesid Leena kullakaewanduse ühisuses.

29. weebruaril 1912 aastal ei kannatanud Leena kullakaewanduse töölised kurnamist enam wälja ja protesteerisid ühiselt selle wastu.

Seati üles terwe rida nõudmisi:

1) Kaheksatunnilist tööpäewa 10-tunnilise tööpäewa asemele.

2) Palga tõstmine 30 protsendi wõrra.

3) Trahwide ärakaotamine ja tööliste lahtilaskmine tööliste kommisjoni nõusolekul. Inimlik ümberkäimine, korralik palga wäljamaksmine haiguse ja wigastuste korral, mis ettewõtte lohakuse läbi sündinud. 27 administratsiooni isikute lahtilaskmine iseäranis neid, kes töölistega teotawalt ümberkäinud jne.

Leena weretöö ohwrid.

Streik läks läbi haruldaselt organiseeritult. Pannes ette omi nõudmisi walitud saadikute kaudu, pidasid töölised endid rahulikult ülewal, kuid otsustasid kindlalt enne mitte tööle hakata kui nõudmised on rahuldatud.

Sõjawäge oli kullakaewanduse raioonis wähe ja administratsioon pidas alguses end põiklewalt ülewal, olles nõus isegi wähemaid nõudmisi rahuldama. Kuid Leena kompanii ettewõtjad lõid kartma oma kasude eest, ja äranähes, et töölised nii ruttu alla ei anna, otsustasid nad walmistada töölistele weresauna. Irkutskist saadeti kaewandusse sandarmite ohwitser Tereštšenko ja prokurör ning kutsuti wälja sõjawägi.

Tööliste poolt walitud saadikud (saadikud waliti kohaliku kordniku pääinseneri ettepanekul läbirääkimisteks) arreteeriti samal öösel.

Töölised said rahutuks ja hakkasid saadikute wabastamist nõudma ja 4. aprillil walgusid tööliste hulgad kõigist kaewandustest kaewandustesse, kus asus kaewanduste juhatus, selleks, et nõuda arreteeritute wabastamist ja läbirääkida administratsiooniga teiste nõudmiste üle.

Timuk Tereštšenko leidis, et on kättejõudnud kõige kohasem silmapilk karistamiseks ning andis soldatitele käsu tööliste hulkade pääle lasta.

Soldatid kes Tereštšenko poolt ära hirmutati, allusid käsule. Pääle mahalaskmist asusid wõitjad tööle „faktiliste andmete kogumiseks“. Tereštšenko andis strasnikutele käsu kokkukorjata puutükid, lauad, telliskiwid ja igasugust prahti. Kõik seda tehti selleks, et tõendada nagu oleks tegemist olnud sõjariistus tööliste hulkadega, kes tahtsid soldatite kallale tungida. Kuigi neil teada oli, et töölistel pääle tuletiku ja tubaku mingisugust teist sõjariista ei olnud.

Inglise ja Wene kapitalistid olid üpris rahulikud, et neil korda läks töölistele aadrit lasta ja arwasid, et tööliste wastutõrkumised on murtud ja kasud tulewad endiselt. Pääle mahalaskmisi tõusid börsel kohe kullakaewanduse aktsiate hinnad.

Wene töölisteklass, teadasaades oma wendade mahalaskmisest, awaldas waljut protesti, milleks üle Wenemaa algasid lõuna kaewandustes, Peterburi tehastes j. m. tööliste poliitilised streigid.

Igal pool wõeti tööliste tulised protestiawaldamise resolutsioonid wastu.

Leena mahalaskmise kohta tähendas tsaari siseasjade minister Makarow:

„Rõnda oli ja nõnda saab ka edaspidi olema“.

Leena sündmused kaswatasid töölisteklassis klassilist arusaamist tsarismi wastu, kõigile sai selgeks, et edukaks wõitluseks on esimeses järjekorras tarwilik kukutada tsaristlik-monarkistlik isewalitsus, kes kaitseb kapitalistide huwisid. Pääle seda tõendasid Leena sündmused, et pääle tsarismi kukutamise peab algama wõitlus kodanlusega kapitalismi häwitamiseks ja sotsialismi maksmapanemiseks. Kui 9. jaanuar 1905 a. walmistas weebruarirewolutsiooni ette, siis olid Leena päewad Oktoobrirewolutsiooni eelsammuks.

Põlwili surutult mässawad.

Londonist, 15. apr. Iseseiswa töölistepartei istangul Inglismaal wõeti eila wastu resolutsioon, milles protesteeritakse Inglise walitsuse wastu, kes ära ütles Inglise-Nõukogude lepingu kinnitamisest, mida Mac-Donaldi walitsus 1924 aastal tegi. Resolutsioon nõuab kaubandusliste wahekordade jaluleseadmist S. N. W. Liiduga ning kergendusi neile Inglise töösturiele, kes Nõukogude Liiduga kauplewad.

Kongress wõttis wastu resolutsiooni, milles protesteerib wälisministri Chamberlaini tegewuse wastu, kes ära ütles andmast „Sinowjewi kirja“ wahekohtu otsustamisele.

Samal ajal kongress lükkas tagasi paranduse, milles kahetsust awaldatakse selle üle, et Mac-Donald saatis märgukirja nõukogude walitsusele, ilma et oleks enne otsusele jõudnud „Sinowjewi kirja“ tõelikkuse üle. Samas tagasilükatud parandujes awaldati kahetsust ka selle üle, et parlamendi iseseiswa tööliste partei liikmed sel korral ei nõudnud „Sinowjewi kirja“ ajaloo järele uurimist.

Austria-Ungari päranduse jagamisel.

Wiinist, 15. apr. Kristlikkude sotsialistide kongressil teatas endine Austria kantsler doktor Seipel, et neil päewil arwatawasti koguwad kokku konwerentsile Kesk-Euroopa riigid, Austria-Ungari pärijad. Konwerentsist saab osa wõtma ka Austria, eesmärgiga kindlaks määrata oma territoriaalsed ja majanduslikud piirid.

Prantsusmaa pääministriks — Painleve.

Pariisist, 15. apr. Prantsuse parlamendi esimees Painleve oli nõus oma pääle wõtma walitsuse kokkuseadmist. Neil päewil esineb ta president Doumerque ees ministrite kandidatuuridega.

Sotsialistid toetawad Painlevet.

Pariisist, 15. apr. Prantsuse sotsialistid otsustasid toetada Painlevet kui ta peaks walitsuse kokkuseadmise oma pääle wõtma.

Jaapani saadik S. N. W. Liidus.

Tokiost, 15. apr. Jaapani walitsus otsustas määrata Hiinas olewat saadikut Joschisawat saadikuks S. N. W. Liitu. Joschisawa ei saa praegu weel Moskwa sõita oma haiglase olekn tõttu.

Katse sm. Krassini surmata.

Pariisist, 15. apr. Eile tabati nõukogude walitsuse saatkonna maja lähedal Wene insener Wladimir Keihart, kelle ülespidamine kahtlane paistis. Arreteeritu juurest leiti rewolwer ja padrunid, ning teda paigutati wangihoone lubata sõjariista kandmise ja hulkumise eest.

Keihart teatas, et keegi tundmata on lubanud temale suure summa raha sm. Krassini tapmise eest.

Weel 22.000 töölist unlitsale kihutatud.

Berliinist, 15. apr. Hamburgiringkonnas (Hamburgis) laskisid lahti ettewõtjad 22 tuhat ehitustöölist osalise streigi wäljakuulutamise eest. Paljudes kohtades täidawad lastilastute aset „tehnikalise abi“ (kodanlise streigimurdjate organisatsiooni) liikmed.

Bulgaaria fascistide juht tapetud.

Wiinist, 15. aprillil. Bulgaaria wiimase tagurliku ülesastumise üks juhtidest — Zankowi kaaslane, ohwitseride liiga wäikese nõukogu liige Georgijew tapeti Sofias teadmata isikute poolt.

Lepingu kattestamise eel Ungariga.

Wiinist, 15. apr. Ungari walitsus wastas nõukogude walitsuse teadaande pääle, milles wiimane teatas, et kui Ungari ühtelugu edasi lükkab lepingu ratifitseerimist, siis nõukogude walitsus enam häätahtlikkuse põhimõtet ei tarwita Ungari wastu. Wastuses teatatakse ametlikult, et lepingut sarnaste tingimiste juures luua ei saa.

Kiriklikud ja parempoolsed ajalehed näewad selles teadaandes lepingu läbikukkumist ning awaldawad häädmeelt.

Bulgaaria tsaarile elu kallale tungitud.

Wiinist, 15. aprillil. Ametlikult teatatakse, et Bulgaaria tsaarile Borisile, kui see automobiilis jahilt tulles Sofiasse sõitis, kallale tungiti. Rewolwri paukudega tapeti kaks isikut tema saatkonnast. Tsaar ise jäi wigata.

Bulgaaria walitsus kirjutab ühelpoolt selle kallaletungimise kommunistide süüks, kuid teiselt poolt eitab kallaletungimise poliitilist iseloomu.

Kaitsepolitseinikkude murdwargus.

Warssawist, 15. apr. Seimi (parlamendi) kommunistliku rühma kapis, mis asus rühma ruumides, oli toime pandud murdwargus. Kapis olid mitmesugused paberid.

Ühise wäerinna loomise teel.

Rahwuswahelise ametiühisusliku liikumise ühendamise alal on saawutatud uus suur wõit.

Nagu juba warem teatasime, jõuti Inglis-Wene ametiühisuste esitajate nõupidamisel Londonis kõigis tähtsamates punktides kokkuleppele. Selle kokkuleppe põhjaks oli: 1) seada kapitalistide ühisele wäerinnale samasugune töörahwa ühine wäerind wastu; 2) tunnistada, et ainult sarnane töörahwa rahwuswaheline ühendus wõimaldab kapitalistide poolt uue sõja ärahoidmist.

Et mõista, miks see kokkulepe kogu töölisteklassi rewolutsioonilise wõitluse ajaloo pöördepunktiks on, tuleb wähe järele mõtelda mõnede kõige lihtsamate tõeolude üle.

Mis on selle pääpõhjuseks, et $^5/_6$ maailmast on kapitalistide juhtida? Igale wähegi arusaajale inimesele peab selge olema, et selle põhjuseks on töölisteklassi organiseerimatus.

Isegi töölisteklassi sarnased hulgalised organisatsioonid, nagu ametiühisused, on killustatud ja omawahel eraldatud poliitiliste, rahwuslikkude, usuliste jne. waheseinadega.

Tõsi, on olemas „ametiühisuste rahwuswaheline ühendus" — n. n. Amsterdami Internatsionaal. Kuid see organisatsioon, kui ka „poliitiline" 2. Internatsionaal, on ammu kaotanud oma klassilised põhimõtted, muutes lihtsaks rahwuswahelise kodanluse teenriks, kes ei õpeta mitte klassisõda, waid „lepitust" klasside wahel.

Kapitalistid aga, waatamata nende omawaheliste kisklemiste pääle, seawad töölisteklassile alati oma ühise wäerinna wastu.

Ei ole midagi imestada, et proletaarse rewolutsiooni lähtekoht — Nõukogu Wenemaa — juba oma põhjendamisest pääle üles seadis kogu ilma ametiühisuste tõelise ühenduse hüüdsõna. Selle hüüdsõna teostamist takistati aga igapidi 2. ja Amsterdami Internatsionaalide juhtiwate latwade poolt.

Selle wastuseismise põhjused on kõigile selged. Miljonite organiseeritud töölisteklassi rahwuswaheline ühendus kujutab enesest sarnast jõudu, mille olemasolu juba kogu ilma kapitalistidele alaliseks hädaohuks oleks. Samasuureks hädaohuks oleks see ka nendele truudele teenritele, kes oma peremeeste laualt palukesi korjawad ja nendest elatawad.

Esimene, kes rahwuswahelise ametiühisuse liikumise ühendamise kutsete pääle wastas, oli Inglise töölisteklass ja Inglise ametiühisused.

Terwe rea majanduslikkude, poliitiliste ja geograafiliste põhjuste pärast on Inglise proletariaat wiimastel aastatel õige kiiresti rewolutsioniseerinud. Tarwis ainult meele tuletada, et alles 1920 a. augustis, meie wõitluse ajal wäljamaa imperialistide pääletungimisega, olid Inglise ametiühisusliku liikumise juhid (siis alles wähemlased, reaktsioonilised) sunnitud töölistehulkade päälerõhumisel looma „tegewuse komiteesid", millede põhinõudmisteks oli: „Käed Nõukogu-Wenemaa küljest."

Ja nüüd wiimati on Inglise ja Wene töölised, üldises arwus 12 miljoni organiseeritut töölist, wennaliku liidu loonud, et ühiselt jagu saada Amsterdami Internatsionaali wastupanekust ning sundida (niiwiisi öeldakse deklaratsioonis) minema uue ametiühisusliku Internatsionaali loomisele.

Asjata oleks juure tähendada, et need 12 miljoni organiseeritut proletaarlast on jõud, millega juba rehkendada tuleb.

Ühise ametiühisusliku liikumise teel on weel palju takistusi, kuid kahtlemata, et see aeg enam kaugel ei ole, kus kõikide maade töörahwas ühineb ja ühiselt wõitleb oma wabastamise eest.

Leningradi kubermangu nõukogude 15. kongress.

Teine päew.

Kub. rahanduse osakonna aruanne.

Aruandega kub. rahanduse osakonna kohta astub üles sm. Kotljakow.

— Nõukogude walitsuse poolt ülesseatud hüüdsõda „Silmad küla poole" meie kubermangus rahanduse alal wäljaläinud aastal on wäljenenud kaunis heledalt. Walla eelarwete kõwenemisega on Nõukogude walitsuse alamorganid ja talupoegade hulgad tõmmatud otsekohesesse ühiskondliku, kultuurse ja majandusliku üleshituse juure. Meie kubermangu eelarwes wäljaminekud ühe hinge pääle 23 ja 24 a. tegid wälja 4 rbl. 73 kop., kuid 24—25 a. teeb see wälja juba 7 rbl. 83 kop.

Maksude suhtes on meie poliitika sihitud pääasjalikult küla maksude koorma kergendamise poole, teda üle wiia linna tekkiwa kodanluse arwel.

Meie kohalik eelarwe kaswas tuntawalt. Kuni wiimase aastani oli meie eelarwe puudujäägidega; puudujääk oli 1922—23 a. — 6.118 000 rbl., 1923—24 a. — 9.936.000 rbl.

1924—25 aasta sisse astusime 2.779.000 rublalise puudujäägiga, kuid meie rahanduslik olukord näitas, et ta oli parem kui waremalt arwasime. Meie saime sissetulekuid 3.000.000 rbl. rohkem kui ettenägime. Need ettenägemata summad kulutasime ära rahwahariduse, terwishoiu pääle. Suured summad andsime ka kommunaal majapidamise osakonnale, 500.000 rbl. Netshajewi nim. haigemaja remonteerimiseks, umbes 1 milj. rbl. kahe kooli ehituse pääle Wolodarski ja Moskwa-Narwa raioonides. Ülejäänud summad tramwaide remonteerimise, elumajade ehituse ja sillutamise tööde pääle.

Sel kombel sissetulekute suurenemine annab wõimalust laiendada paremat käekäiku, pääasjalikult ühiskondlik-kultuurseteks tarbeteks.

Õhtune istang.

Õhtusel istangul kubermangu maaosakonna töst tegi aruande sm. Kusmin.

Käsi-käes sellega, kuidas meil kaswab alalõpmata majandus, märkame, et ühes talupoegade ülemiste rühmade suurenemisega hakkab suurenema ka ilma külwimaata talupoegade arw. Läinud aastal oli neid 2%, praegu on $5^1/_2$%. Niimoodi tuhanded talupojad on jäänud ilma külwimaata. Samuti on 2000 wõrra rohkem talupoegi ilma hobusteta jäänud kui läinud aastal. Sarnane lugu on ka suurte sarwloomadega. Kõik endi abinõud peame pöörama selle pääle, et toetada ja anda abi kehwikule ja keskmikule ja seepärast kõik meie abinõud 1925—26 a. on juhitud selle päläe, et iga kopik, iga wiljapuud läheks waesema talurahwa toetaseks.

Warustame küla põllumajanduslikkude masinatega.

Läinud aastal saatsime meie külasse 700 tuhande rubla eest põllumajanduslikke masinaid, käesolewal aastal see asi paraneb. On kawatsetud külasse saata põllutöö masinaid 2 miljoni rbl. eest, kusjuures wõimaldakse laiad laenuwõimalused.

Wõitlusesse wäikemaa pidamise wastu.

Üleminnes wäikemajapidamise küsimuse juure kõneleb sm. Kusmin: Mingisugusest külamajanduse tõstmisest juttu olla ei saa, kui ei ole meie lahendanud küsimust wäikemaa pidamisega. Meil on olemas palju wäikemaapidajaid, nendel on tarwis anda wõimalust, et nad end kohendada wõiksid. Haigeks küljeks on meil nõukogude mõisate küsimus. Kubermangus olewate Nõukogude mõisate arwus on paljud elutud. Nendes majapidamistes puudub tarwiline hulk karja, jooksew kapitaal jne. Ma panen ette kongressile järele uurida meie kubermangus olewad nõukogu mõisad. Kõik elutud nõukogu mõisad tarwis kõrwaldada riiklise waranduse nimekirjast n i n g ü l e a n d a m a a t a t a l u p o e g a d e l e. Uleandmine peab sündima esimeses järjekorras kollektiiwsel algatusel ja teiseks üldise töösuute alustel. Meie wõime wõidelda maata oleku wastu maal, kui kasutame ära melioratiiwsel teel kõik soomaad jne. Niisuguste abinõudega takistame küla proletariseerimist ja teeme lõpu töötatöölliste kaswule.

Nõukogude maalt.

Pensioon lugemistubade juhatajatele.

Rahwahariduse kommissariaat selgitas, et pensiooni on õigus saada teatud ärateenitud aastate eest ühetaoliselt 1-astme linna ja küla kooliõpetajatega ka lugemistubade juhatajatel ja raamatukogu hoidjatel.

Pensioon määratakse tingimusel, kui on teenitud 25 aastat aega kihelkonna jne. koolides. Nende 25 aasta arwu hulka peab kuuluma 5 aastat Nõukogade tööd.

Pensioon on 240 rubla aastas.

Naistööliste öö töst.

Ühenduses kawatsetud naisterahwaste wäljatõrjumisega walmistusest, on lubatud tarwitusele wõtta öötööd kõigis walmistuse harudes, wäljaeraldades ainult need kahjulikud walmistuseharud, kus naistetöö koguni ära on keelatud.

Üliõpilaste arw W. S. F. N. W. kõrgemates koolides.

1. jaanuariks 1925 a. olid W. S. F. N. W. kõrgemates koolides 113.116 üliõpilast. Nendest 24.581 arstiteaduses, 18.328 — põllumajanduses, 14.928 — pedagoogikas, 40.417 — tehnilistes, majanduslistes — 10.622, kunstilistes — 4.240. Uldse meesterahwaid 73.160 (65 protsent.) ja naisterahwaid 39.448 (35 protsent.). Töölisi 21,8 protsent., teenijaid 38,4 protsent., talupoegi 25,8 protsent., intelligente 10,8 protsent., W. K. P. ja W. L. K. N. U. liikmeid 20 protsent., parteituid 79,7 protsent. Uldisest õpilaste arwust on stipendiumitega warustatud 29,3 protsent.

Esimene mai Eestis.

Esimene mai — rahwuswaheline tööliste päew.

P. Peterson.

Töölisteklass ei pühitse esimest maid mitte juhuslikult. Selle püha tekkimiseks olid mõõduandwad rida põhjuseid, mille juured pesitsewad XIX aastasaja wiimse weerandi töölisteliikumises.

I Internatsionaal tekkis tol ajajärgul, kui töölisteklass ei olnud weel mitmelgi maal wälja kujunenud. Ei maksa rääkida Eestist, waid wäljakujunenud töölisteklassi ei olnud ka mitte Weneski. Isegi Saksa-, Prantsus- ja Inglismaal oli töölisteklass õige nõrk ja tema tegewamate liikmete ringid, — kommunistide ringid, — mis tekitasid I Internatsionaali, ei wõinud säärases olukorras oma pääle wõetud suurt ülesannet rahwuswahelises ulatuses läbi wiia. Kõik see oli ka mõõduandew ja otsustaw tema häwinemises. Kuigi I Internatsionaal kokku warises, siis just järgnewatel aastatel laieneb ja suureneb kapitalismi arenemisel töölisteliikumine. Wastawalt töölisteliikumise tõusule kaswawad ka töölisteklassi majanduslikud ja poliitilised organisatsioonid, mille ette kerkiwad ikka ja ikka uued ja suuremad ülesanded.

Mitu aastat pärast I Internatsionaali kokkuwarisemist kogub kokku Pariisi kõigi Euroopa maade rewolutsiooniliste ringide, rühmade ja parteide kongress. See Pariisi kongress 1889 aastal tegi kokkuwõtte tolleaegsest töölisteliikumisest ja kindlustas kõigi maade tööliste üksmeelt ja tegewust uue Internatsionaali — II Internatsionaali — loomisega. Aga ühel aastal ja ühel kuul II Internatsionaaliga tekkis ka esimene mai kui rahwuswaheline tööliste päew. II Internatsionaali esimene kongress otsustas asutada rahwuswahelist tööliste päewa ja selleks rahwuswaheliseks päewaks määrati e s i m e n e m a i.

Miks nimelt määrati esimene mai selleks päewaks?

Kui armsasti ei westa meile kodanlased, et esimene mai on kewade püha. Seda kuuleme õige tihti. Sellest pajatab igaüks, kes aga tahab tumestada rahwuswahelise tööliste päewa tähtsust. Aga kewade tuleku pärast ei ole keegi määranud esimese mai pühitsemist. Esimese mai pühitsemine tekkis töölisteklassi organisatsioonide ette nende rahwuswahelise tegewuse ühe kujuna, mis pidi suurendatud k i h u t u s t ö ö ja m e e l e a w a l d u s t e teel kindlustama üksikute maade töölisteklassi üksmeelt ja ühist tegewust teise maa töölisteklassiga oma klassiwaenlaste wastu. Aga just esimese mai juure jäädi seepärast peatama, et ta oli juba warem Ameerika tööliste poolt selleks otstarbeks ülemaalises ulatuses tarwitatud.

Säärase kihutustöö ja meeleawalduse kogemus oli kahe maa töölisteklassil. Juba 1884 a. otsustas Ameerika ametühisuste föderatsioon omal kongressil 1886 a. alates töötada esimesel mail ainult 8 tundi ja ühes sellega kasutada seda päewa oma eesmärgi saawutamiseks, — w õ i t a 8-t u n n i n e t ö ö p ä e w, aga 1888 a. otsustas Ameerika töö föderatsiooni kongress eelmise aasta kangelaslikku wõitlust mälestada iga aasta uue meeleawaldusega. Samuti oli ka kogemus Prantsusmaal, kus töölisteklass ühel päewal üle maa hulgalise meeleawalduse korraldas, et oma nõudmiste rahuldamist klassiwaenlaselt saawutada. Nende kahe maa kogemuse põhjal wõttiski II Internatsionaal otsuse wastu, et korraldada rahwuswahelise tööliste päewa pühitsemist üle kogu ilma.

Miks oli waja säärast wõitluse kuju?

Kokkuwarisenud I Internatsionaali asemele kerkis II Internatsionaal. Rahwuswahelise organisatsiooni asutamine ei wõinud iseenesest kuigi laialist mõju awaldada rahwuswahelise üksmeele kaswatamises kõigi maade töölisteklasside keskel. Selleks oli waja sarnaseid sammusid, sarnaseid tegusid, millest laialised hulgad wõisid osa wõtta ja kus nad wõisid üksmeelselt nõuda oma nõudmiste täitmist klassiwaenlastelt. Nii oli waja hulkade üksmeelset tegewust. Ja selleks hulkade üksmeelseks tegewuseks oli kongressi arwamisel see kuju, mida tarwitasid juba warem Ameerika ja Prantsusmaa töölisteklassid, oli r a h w u s w a h e l i n e m e e l e a w a l d u s. Siin pidi wõrsuma üksmeel töölisteklassi liikmete wahel mitte ainult rahwuse piirides, nagu warem, waid üleilmses ulatuses.

II Internatsionaali esimest kongressi peeti juunis 1889 a. ja temast wõtsid osa 395 saadikut. Kongressil oli esitatud kõik tähtsamad maad. Sääl esines prantslane Lavigne ettepanekuga, et iga aasta korraldada mai meeleawaldust. Ettepanek ei leidnud wastuwaidlemist. Ainult prantslane Tressaud tegi märkuse, et pääle meeleawaldust on ka waja läbi wiia üleüldine streik, kuid see ettepanek wõi õigemini täiendus e i l e i d n u d p o o l e h o i d u. Siin awaldus juba II Internatsionaali praegune paendlik waim; sellele waieldi wastu ja lükati tagasi. Meeleawalduse ülesandeks seati järgmised nõudmised: 1) 8-tunnine tööpäew, 2) rida majanduslikke nõudmisi nagu öösise töö ärakaotamine jne., 3) ühisuste täieline wabadus ja 4) alalise sõjawäe ärakaotamine. Sellega seati üleüldises mõttes hüüdsõnadeks need nõudmised, mis wäljendusid kongressi otsustes.

Nii on aastakümned sellest ajast mööda läinud, kui töölisteklassi organisatsioonid seadsid oma ülesandeks esimest maid tunnistada rahwuswaheliseks tööliste päewaks ja sel päewal hulgawiisiliselt teha kihutustööd ja mitte ainult leppida kihutustööga, oma nõudmiste läbiwiimiseks. Ja sellest ajast alates näeme iga aasta sel päewal töölisteklassi rewolutsiooniliste organisatsioonide tugewnemist ja nende julget organiseeritut hulgalist wõitlust oma klassiwaenlaste wastu. (Järgneb).

Talupojad wastutawatele töödele.

Wjätka kub. täidesaatew komitee eraldas wälja 15 talupoega wastawatele töödele kubermangu nõukogulises aparaadis. Parteitu talumees Markow waliti kub. täidesaatwa komitee esimehe asetäitjaks.

Endiste mõisnikkude wäljasaatmine

Walge-Wenemaal on wäljasaadetud 600 endist mõisnikkude perekonda. Selle tõttu wabaneb maapind 6.000 tiinu ulatuses.

Ukraina töölised ajawad wälja ennesõjaaegsed normid.

Ukraina tööstus kaswab kiirelt: Ukraina kõrgema rahwamajanduse nõukogu esimehe aruandest on näha, et kui 1921—22 aasta walmistust 100 pääle arwata, siis 1923—24 aastal saime 265 protS. wäljatöötust, aga 1924—25 aastal 360 protS. Kõweneb ka tööstuse rahandusline olukord.

S. N. W. Liidu nõukogude kolmas kongress awatakse 8. mail.

Päewakorda on ülesseatud erilise tähtsusega küsimused: S. N. W. Liidu walitsuse aruanne, Turkmeni ja Usbeki S. N. Wabariikide kuulumine S. N. W. Liitu, S. N. W. Liidu tööstuse olukorrast, nendest abinõudest mida wajame talupoja majapidamise tõstmiseks ja kindlustamiseks, rahanduse kommissariaadi aruanne, abinõudest kuidas laiemaid hulkasid tõmmata walimiste hoogtöö juure, kuidas parandada nõukogude alamaparaate nii, et nad rahuldaks enam talurahwa, eeskätt talunaiste huwisid ning palju muid küsimusi.

Moskwa kub. täidesaatwa komitee presiidiumi istang.

Kub. täidesaatwa komitee presiidium seati kokku 17 liikmest ja 6 kandidaadist. Esimeheks waliti ühel häälel sm. Kamenew, asetäitjateks seltsimehed Rogow ja Ljubimow.

Leningradi teated.

Kohtuotsus Ussasi üle.

Neljapäewal, umbes kell 3 hommikul, kuulutati wälja kohtuotsus Ussasi asjus. Ussas mõisteti süüdlaseks kaelakohtu seaduse 169 päätüki põhjal ja mõisteti 6 aastaks wabaduse kaotamisele ühes kõwa eraldusega.

Kodanikuline nõudmine tunnistati seaduslikuks ning anti tema suuruse määramiseks kodanikulisse kohtusse.

Teenijate kasuks.

Silmaspidades seda, et 1. maist algawad tööd paljudes nõukogulistes ja riiklikkudes asutustes kell 9 ja tööpäewadel lõpeb kell $3^1/_2$, ning pühapäewade eel ja laupäewadel kell kolm päewal.

Kõik Leningradi raudteesõlme juhatused saadawad rongid teele sellega, et wäljasõitnud suwitusekohtadele töölised wõiksid omal ajal teenistusse jõuda, kuid ka töö lõpukorral ei raiskaks aega rongide ootamisega.

Paberi hindade alandamine.

Uhenduses walmistuse laienemisega ja tehniliste saawutustega wähenes tuntawalt Leningradi paberitrusti walmissaaduste oma hind. Seda silmaspidades tegi Põhja-Lääne tööstuse büroo paberitrustile ettepaneku alandada kirja ja paberossi paberi hindasid 10 protS., wärwilise kriidipaberi hindasid 20 protS. ja teisi sortisid 15 kuni 20 protS. wõrra. Trustile tehti ettepanek kokkuseadida uus hindade tabel ja kinnitada anda Põhja-Lääne tööstuse büroo presiidiumile.

Hamba plombe (tsemendi) walmistamine.

Enne sõda kuni praeguse ajani toodi hammaste plombedeks tsementi wäljamaalt sisse, pääasjalikult Ameerikast.

Praegusel ajal asub selle tsemendi walmistamise juure riiklik keraamika (sawitööstuse) instituut.

Erilised keemilised materjaalid tsemendi walmistamiseks on tellitud Saksamaalt.

Kwalifitseeritud tööliste kasw.

Kwalifitseeritud naistööliste protsendiline arw kaswab alatasa. Metallistide ametiühisuses on naisterahwaste protsent tõusnud 22 protS. kuni 58,7 protsendini.

Sidetööliste tööpalga suurendamine.

Uhenduses posti ja telegr. tööl. tööpalga tagawara suurendamisega Põhja-Lääne ringkonnas tõstetakse postitööliste palka 8 kuni 12 protsendi wõrra. Leningradi telefonijaama tööliste palka tõstetakse 10 protS. wõrra.

Pihkwa Eesti poliit. ja haridusl. organisatsioonide 5. aastapäewa mälestamisest.

Pihkwa rahwuswähemuste klubi „Töö" ruumid, kus juubeli-õhtu ära peeti, on pidulikus ehtes. Kohe ukset sisseastudes näed, et siin ei ole harilik pidu-õhtu, waid midagi muud, mis erineb igapäewastest kooswiibimistest.

Loomulikult tunnewad pidulised endid ülendawas meeleolus, sest see õhtu on ju klubi 5-aastalise töö ülewaate-õhtu. Siia on igaüks omast jõust midagi annud ja see ühendab weel kindlamini kõiki ühiseks pereks.

Seda on Pihkwas wiibiwad eestlased silmas pidanud ja oma suuremas enamuses kõik juubelipidustustest osawõtma ilmunud, et ühiselt jõudu koguda tulewiku tööks, sest ees ootawad suured ülesanded.

Paljud neist osawõtjatest wõib olla olid esimest korda omas elus nendes kaunistatud ruumides, kus niipalju tööd ja waewa on nähtud, et päris imestama pidi, kuidas sellega kõik walmis on saadud. Siin tundis end koduse olewat iga piduline.

Arwatawasti ei jää need esimesed sammud, kes seni endid eemale hoidsid, üle klubi läwe nüüd wiimasteks. Klubi oma energiliste tegelastega hüüab teile ja kõigile ausatele töörahwapere liikmetele: tere tulemast! Sarnane hüüdsõna oli ülewal ühes piltliku näitusega, kuidas tööline, talupoeg annowad üksteisele kätt ja hüüawad: Elagu tööliste-talupoegade liit!

Säält mõned sammud edasi suurte saali, mis oli lippude, hüüdsõnade ja roheliste okstega põimitud ning kaunistatud. Kõik klubi ruumid on pidulikus rüüs. Muusika mängib ja pidulised könniwad kergelt rõõmsas tujus. Waatawad klubi tegewuse wõrdluse tabeliji jne.

Mõned minutid on weel aega aktuse alguseni. Waadatakse seni siis seina-ajalehte, mis sel õhtul ka pidulikus ehtes wäljas on, et pidulistele midagi ütelda.

Oma ridadega ütleb ta selle õhtu kohta palju — toob terwe ülewaate mööbunud töst. Puudutab ühtlasi ka neid wäärnähtusi, mis 5 aasta jooksul nähtawale on tulnud. Wiimaste weergude lõpul naelutab häbiposti mustamantli kandjat Jõgit, kes klubi tööd on lõhkunud. Seinaleht annab talle osawalt hoope. Kodanik Jõgi, endine rätsepp, köster-kooliõpetaja on praegu ilma koguduseta karjane. Kiriklased ise omal wiimasel koosolekul sülgasid selle wiletsa mehikese wälja, kel korda oli läinud „õpetaja" mantlisse pugeda.

Nii köneldakse ja tehtakse nalja, et kirikhärra elab praegu Kaukaasiast kokkukraabitud warandustest, kui ta sääl wiimati lollisid püüdmas käis. Pihkwalased tunnewad teda aga kui wõrukaela ja kinnitawad, et see on täiesti õige, et teda ajalehes paljastada. Nurisesid, et see tükk ainult seinalehes ilmus. Aga noh, aitab esialgul sellest. Tähendawad teised. Lubati teda rõdu päält maha tuua — enese pilti ja oma tegusid waatama.

Oleks weel palju naljatatud, kuid elektrituled andsid märku, et pidu-õhtu on algamas. Eeskriie tõuseb. Näitelawa on maitserikkalt kannistatud.

Algab aktus.

Pihkwa kub. komitee Eesti sektsiooni sekretäär sm. Arikese awab rahwuswähemuste klubi „Töö" Eesti sektsiooni 5 aasta juubeli-õhtu Internatsionaaliga ja paneb ette 7-liikmeline presiidium walida, mis sai koosolijate poolt järgmiselt kinnitatud: Põhja-Lääne oblasti Eesti sektsioonist — sm. Nirk, Pihkwa kub. komitee Eesti sektsioonist — sm. Arikese, klubi juhatusest — sm. Leetus, maa klubide esitajatest — sl. Pung, esimestest klubi tegelastest — sl. Kalma, noorte ühingu poolt — sl. Klaasen, pioneeride esitaja — sl. Nimma.

Sektsiooni ja poliit-haridusliikust tegewusest teeb lühikese ülewaate sm. Arikise. Pääle selle teeb sm. Leetus ülewaate klubi töst ja edaspidistest wäljawaadetest.

Mõlemad arusandjad kriipsutasid alla seda ühist sihti, mille poole rühib terwe töötaw inimkond tähendades, et Eesti asunikud, ei tohi sellest liikumisest maha jääda. Klubi töö jõudu ja edu soowides lõpetawad könelejad, et kui klubi oma 10 aastalist juubeli päewa peab, siis neid rajariigikesi, kus töölised-talupojad praegu piina kongides waewlewad, enam ei ole. Elagu Wenemaa kommunistline partei! Elagu üleilmline rewolutsioon! Elagu tema juhtiw päästaap Komintern! Internatsionaali helid kõlawad könelejatele järele.

Algawad organisatsioonide poolt terwidused. Põhja-Lääne oblasti Eesti sektsiooni poolt — Nirk. Pihkwa kubermangu komitee poolt — Karbowski. Pihkwa „Nabati" toimetuse poolt — Nikiitin. Inudi sektsiooni ja kooli poolt — Pupko. Eesti noorte sektsiooni poolt — Lepp. Wäljaspool Pihkwat maa organisatsioonide poolt — Pung. Pihkwa noorte kestklubi poolt — Gussew.

Pääle selle oli rida kirjalikke terwituusi ja tellegrammisi — Leningradist, Toropetsist ja maa klubide poolt.

Kõik need terwituskõned kui ka kirjalikud telegrammid hõõgusid wõitlustahtest ja kindlast teadmisest, et kord jõuab aeg, kus töörahwas üle ilma jõuab wõidule oma klassiwaendlaste üle.

Kogu nende könede lõpus kõlasid Internatsionaali helid ja mälestati seltsimehi, kes on langenud töörahwa parema tulewiku hääks.

Aktus kestis üle kolme tunni ja jättis hää mulje kõikidele kooswiibijatele järele.

Kontsert ja näitemäng.

Klubi juhatus ühes tegelastega oli wälja walinud meile kõigile tuttawa näidendi — „Maraa". Selles mängisid kaasa 4 tegelast, kes 5 aastat tagasi klubi esimeses mängus üles astusid. Sest klubi näitering algas selle näidendiga oma tegewust.

Muidugi ei saa wõrreida endiseid esimesi ettekandeid käesolewa ajaga. Nüüd on tegelased suure sammu edasi astunud. Siis ei olnud korralikke ruumisid, ei olnud kõigil weel kogemusi, paljud astusid selle näidendiga 5 aastat tagasi esmest korda näitelawale. Päälegi puudus siis näitejuht.

Käesolewal ajal on olud hoopis teised, kõik ülemal tähendatud puudused on kõrwaldatud. See paistis silma igast näitlejast, et siin on edusaawutused kaunis rõõmustawad. Kokkumäng oli tükati kaunis ladus ja korralik. Ainult hingeliste läbielamiste juures jäid mõned kohad kahwatuks. Kuid see tuleb sellest, et osad pole hästi läbi mõteldud.

Wõtame Maraa tüübi, mida sm. Arno ette tõi, oli algises loomutruu, üllataw ilus ja mõjuw. Pärast jäi nõrgaks sääl kohal, kus oleks tahtnud näha Maraat, kes köneleb sõduritele wabadusest ja käsib sõjariistad keerata rikaste wastu. Siin meie seda mõju ei kuulnud. Läks juba seepärast kaduma, et seltsimees tasa rääkis.

Marta osas oli sl. Mölder ühetaoline, liig kärsitu. Nii ei teinud wahet, kellega sõbralik pidi olema, kelle wastu ja kus kohas wihane, kärsitu oli. Oleks seltsiline oma osa hästi läbi mõtelnud, mängu wäärtus ei oleks kannatanud siis nende puuduste all. Muidu läks osa kaunis hästi.

Sm. Lauberg Tiiwasi osas oli kogu aeg kena ja kaunis loomutruu. Kuid üks wiga, mille pääle peab tulewikus rohkem rõhku panema, s. o. wäljarääkimine, et see puhtam ja mitte kurguhäälega ei tule. Selle läbi kaotab mäng palju, kui see nii edasi kestab.

Krahw, sõjawäe ohwitser, keda esile tõi sm. Roosberg, ei olnud kõrgest seisusest ohwitseri tüüp, kes oma alamate pääle üle õla waatab, waid oli lihtne lipniku taoline ohwitseer, kes isegi ei teadnud, mis tahtis, oli lihtsalt hääsüdamline, kes täitis käsku. Siin oleks pidanud olema kõigepäält sõjamees, kuid see puudus.

Trükitöölise osa, mida ette kandis sm. Mitt, oli suurepäraline, kui wälja arwata mõned koomilised liigutused.

Sõdurid olid kolmekesi ikka sõdurid. Ainult see oli ekaloomuline, et tühjas toas liiga palju otsisid ja päälegi säält, kus otsida kedagi ei olnud.

Kõigi nende puuduste pääle waatamata läks mäng rahuloldaualt.

Kontsert-osas läksid segakoori laulud hästi, wäljaarwatud üks laul. Hääled on wärsked, mitte wäsinud, nii et segakoor tuletas Leningradi E. T. Ü. laulukoori meele. Ainult mis kõrwale walus oli kuulda, et paar esimest häält kipuwad üle laulma. Muidu on laulukoor suurepäraline oma häälte arenemise poolest.

Naistekoor oli ka kaunis kena, kuid esinesid liig arglikult ja seepärast ei pakkunud seda, mis oleks julgemas tempos wõinud loota. Tulewikus muidugi kaowad need puudused ja pihkwalased on omale kena naistekoori saanud.

Pidu eeskawas lugesime — „Mehed kah" ja tõesti olid mehed kah, kuid meestel äpardas. Nähtawasti on mehed hooletumad. Loodame tulewikus, et mehed naistest maha ei taha jääda ja asuwad kindlamini oma kooriga tööle.

Pääle selle olid weel ükfikud etteasted. Sm. Leetus tõi naljapalasid klaweri saatel ette. Rääkis ja laulis peaaegu terwe piibli maha, mis küll mõnedele ei meeldinud, kuid paljudele tegi ta siiski lõbusat nalja. Isegi wana endine kupleelaulja ja praegune kiriku papp olla ülewal rõdul naernud nii, et köht wabisenud. Meie aga omalt poolt ütleme sm. Leetusele selle nalja eest suur aitäh!

Sl. Ainberg deklameerib meile lõpuks ja kaunis hästi. Jääb ainult soowida, et seltsiline ennast rohkem harjutaks.

Wahepääl olid weel pioneeride wabaharjutused ja näitemäng. Need mõlemad olid kenad ja hästi ära õpitud. Pioneerid näitasid ka sel õhtul, et nad alati on walmis. Nad on wahetus wahetusele, kes astuwad wana kaardiwäe asemele. Kaswage ja kosuge, teie päralt on tulewik!

Külaline.

Eestlased S. N. W. Liidus.

Leningrad.

Kiuv.

W. Kingissepa nim. Harmajal on korda läinud „pühade" repertuaari esimesejärgu tähtsusega kinofilmisid saada. Esimene nendest, n. n. „Waenlased" (etendatakse 19. apr.) loetakse mitmelt poolt üheks Sowkino paremini õnnestanud filmiks, selles on massilise rewolutsiooni ajajärgu kujutus tihedalt läbipõimitud ühtlase intriigoga, mis paljude teiste, meie rewolutsiooniliste kinopiltide juures puudub (iseäranis „Loss ja kindlus" j. t.), kuid mis õieti dramaatilise arenemise loob. Suurem osa meie uuematest filmidest kannab lihtsalt ajaloolise kroonika iseloomu, kuna pilti „Waenlased" täielikult kinoromaaniks wõib nimetada.

Teine, kuulus teaduslik pilt „Abort", mida 20. apr. kino-päewikul etendatakse, on üks nendest, mis oma teadusliku iseloomu kõrwal ka massiliselt huwitaw on. Iseäranis häid tagajärgi annab pilt, kui tal kaasas käib wastaw selgitus, mida arwatawasti ka Harmaja juhatus korraldab.

Hääskiitmist leiab igatahes ka see nähtus, et pääsetähtede hinnad, „pühade" ja piltide wäärtuse pääle waatamata alandatud on (25—30 kop.), et töölise tasku pääle mitte koormawalt ei lasuks.

Pelcius.

Ettewalmistama rahwapidule.

(Strugi-Krasnaja, Leningradi kub.).

12. aprillil Strugi-Krasnaja Eesti poliitklubi liikmete üldkoosolekul arutati hoolega eelseiswast rahwapidust osawõtu küsimust. Pääle laialisi läbirääkimisi ja asja sõelumist wõeti jaataw otsus wastu.

Sellest päewast pääle tarwis hakata energiliselt tööle ja ka selleks teisi kaasa kiskuda, et laulud saaks õigel ajal ära õpitud.

Tuleb soowida hääd tahtmist ja püsiwust edasi rühkimises kultuur-hariduslikul pinnal. „Üksnendest".

Teed haridusele.

(Eesti asundus Abdresäk, Baschkiirias).

Haridusselts ei pea mitte ainult lõbu pakkuma ja raha teenima, waid ka wõimalikult rohkem haridust edendama.

22. märtsil s. a. korraldas haridusseltsi kirjanduse sektsioon wäikese, lõbusa kirjanduse õhtu, kus kanti ette 3 ilulugemist ja 2 wäikest näitemängu. Lõpuks, muidugi, ringmängud ja tants.

Et see õhtu ilma mingi ettewalmistuseta korraldatud sai, siis wõib teda keskmiselt kordaläinuks nimetada, arwesse wõttes seda, et ta maksuta oli. Soowitaw oleks, et kirjanduse sektsioon tulewikus weelgi sääraseid õhtuid korraldaks, muidugi parema ettewalmistusega ja rohkem ajanõuetele wastawama sisuga.

See oleks wastandiks näitemängude'e, mis ikka hinnalised on ja kuhu seepärast paljud ilmumata jääwad. Meteor.

Wruuda sm. Wasari nimelise klubi tööst.

Kuidas meie töötame.

Meil klubis töötawad noored ning wanad kaunis agaralt. Naisring kogub end iga esmaspäewal klubisse ja arutab teda huwitawaid küsimusi, kuulab juhataja könesid, arutab lapse kaswatuse ja terwishoiu küsimusi ning omandab üldpoliitilisi teadmisi.

Noorte pioneeride rühm algas oma tööd $1^1/_2$ kuud tagasi. Rühmas töötab 15 liiget. Wanad, kes senini umbusaldusega laste organisatsiooni pääle waatasid, on nüüd oma waateid muutnud.

Noorte ühing, milles 8 liiget, töötab 2 korda nädalas, annab seinalehte wälja ühes klubi liikmetega ja töötab poliitilise kirjaoskamatuse likwideerimise alal.

Spordi- ning näitering töötawad ka wähehaawal edasi. Arwatawasti jatkab ka suwel ring oma tööd. Mõned ringid jaawad õhu käes töötama, näit. spordiring ja pioneeride rühm.

On soowitaw, et ringidest hakkaksid rohkem noori ning wanu osa wõtma. Siis wõib loota, et meie selle seltsimehe wääriline, kelle nime meie klubi kannab. Selle täitmiseks jõudu meil on, sest klubi on minewa aastaga wõrreldes palju edusamme teinud.

Kahju, et wähe klubil juhtiwaid jõudusid on ja ühed ja needsamad seltsimehed töötawad peaaegu igas ringis, kuid siiski tuleb jatkata kindlasti algatud tööd.

„Ringi tööst osawõtja".

Klubi tööd takistab juhtiwate jõudude puudus.

„Edasi" nr. 62 ilmus „Mina" allkirjaga märkus, milles süüdistati Wruuda Eesti sm. Wasara nimelise klubi liikmeid, kes passiiwselt pidawat klubi tööst osa wõtma oma laiskuse pärast.

Asi on aga palju teisiti. Klubis töötawad mitmed ringid ja kaunis edukalt, pääle spordi- ning näiteringi, milledel õiged juhid puuduwad.

Näiteringi juht ei anna näitlejatele proowide ajal mingisuguseid juhatusi ja laseb 10 korda harjutustel käia, lootes, et aeg asjad parandab. Kuid selles eksibki juhataja.

Teiseks — spordiringi juht õpetab ainult ühte ja neid samasid harjutusi 3 kuud. Õppijad ei olegi seepärast asjast huwitatud ja endiste 21 liikme asemel wõtawad ainult 10 liiget osa.

Soowitaw oleks kirjutajale mitte ilusaid sõnu paberile panna, waid tegelikult, energilisemalt tööle hakata ja luua kollektiiwne juhatus. Ainult ühisel jõul juudame meie edasi jõuda.

Ringi liige.

Kiri Wööritsast.

Wööritsa asub 55 wersta Leningradist Detsko-Selski—Wiitebski raudtee ääres. Siin on eestlasi 40—50 peret. Paljud opteerisid walgesse Eestisse. Kõik on kehwemast rahwakihist.

Kahjuks peab ütlema, et siinne eestlane on palju ajast maha jäänud, tal puudub arusaamine uuest ülesehitawast tööst. Ajalehti loewad mõned üksikud.

Mitte ammu tekkis siin kiriklik organisatsioon kahe mehe ettewõttel, kutsudes eestlasi üles hingesid põrgust päästma.

Siin käis ka „püha piiskop" Palsa, kes sai selle eest, et ta oma lihawa häälega, kui wemblaga wa' patusid turjasid malgutas, hää ülespidamise ja tee pääle ka hää noosi, ja lubas isegi warsti tagasigi tulla.

Wööritslased peaks küll ära nägema, et „püha piiskopi" toetamine nendele ühtegi kasu ei too. Parem oleks selle raha eest, mis „hingede õnnistamise" eest wälja antakse, muretseda omale igasugust kirjandust oma silmaringi laiendamiseks. Seda on tarwis praeguses eluwõitluses.

Pidage meeles, et usk pühendas opmani ja kubja kepi ning seepärast oli usk tarwilik mõisnikule ja igale kurnajale. Kes tahab wabaks saada, peab ka usust lahti ütlema.

Kordan weel, ärgake uue elu ülesehitawale tööle, tellige kõige päält ajaleht, organiseerige lugemise ring. Esialgu näib see raskewõitu olewat, aga kui tulete arusaamisele, siis tekkib himu, nagu, wõin ütelda, sündis see minuga.

Terwitades Juurika Tõnu.

Öiendus.

Tahtsin mõne sõna kirjutada „Edasi's" nr. 34 ilmunud kirjatüki kohta.

Wäljaastumist töö artellist „Kündjast" kirjeldab sm. Lass siin õieti, et see sündis wabatahtlikult, kuid ei heidetud wälja, nagu seda „Edasi's" nr. 22 oli.

Mis puutub sellesse, et ei ole tahetud majandust tõsta, siis ei ole see õige. Sel korral ei olnud weel kellegil äraminemise plaani, kui rukis külwamata jäeti. Külwamata jäeti ta seepärast, et meil ei olnud jõudu 1924 a. seemet osta ja oma seeme oli idanemise wõimetu.

Taskute täitmise pääle pole meie mõteldagi saanud. Sissetulek on läinud suuremas osas kõik majapidamise otstarbeks. Wilja saime 1924 a. 1.600 puuda. Sellest läks seemnelaenu maksmiseks 500 pd. ja 400 pd. teise aasta seemneteks. Järele jääb 700 pd., mida ära jaotades 42 hingelise pere pääle (ka hobuseid ei wõi kewadiseks külwiks päris ilma jätta), saab igaüks 10 pd.

Karjasaadustest saadi 1924 a. 3.000 rbl. Sellest läks lehmadele jõutoidu ostmiseks 500 rbl., rehepeksu masina ja teiste põllutööriistade pääle, 500 rbl., põllumajandusliku maksu osa maksmiseks 250 rbl. 1923 a. ja ristikheina ja wiki seemnete eest 700 rbl. mis kõik kokku teeb 1950 rbl.; jääb järele 1.050 rbl., seega 25 rbl. hinge pääle. Pääle selle pole keegi muud saanud kui pool liitrit piima päewas ja 10 pd. kartulid aastas.

Ma tahan sm. Lassilt küsida, kas saab sellest palju tasku panna? Kas oleme meie kulakud? Kas on see riigi kulul mammona kogumine, kui 2 aasta jooksul suurendasime karja 100 protS., häwitades oma „hutori" pääl olewat warandust.

Hädalisemad remondid oleme teinud, kuid kapitaalsemaid ei ole jaksanud weel teha.

Mõisa tagasijäämise põhjus ole see, et jäeti maha 1.400 rbl. põllumajanduslikku maksu, mis wõimaldab artellil edasi elamist.

Mis puutub kirjawahetuse rewideerimisse ja häwitamisse, siis palun awaldada nimed. Siis saawad nad wastutuse wõetud. Kui sm. Lass seda 2 nädala jooksul ei awalda, siis tuleb seda laimuks nimetada ja sm. Lass peab selle eest wastutama.

Artelli endise juhatuse nimel kohalik kirjas. Arnold Mauermann.

Tunnistawad seda õigeks: artelli „Kündja II" juhatuse liikmed (kolm allkirja).

Artellis elawad noorte ühingu liikmed (kaks allkirja).

Timukate Eestist.

Pölewkiwi wäljamaa kapitalistidele

Eesti walitsus on „kuulsad" põlewkiwi kaewandused Rootsi kapitalistidele kontsessioonile annud, kelledel õigus on põlewkiwist aetawat õli ilma mingisuguse wäljaweo ja aktsisimaksuta wälja wedada. Wäike kingitus Rootsi kapitalistidele!

Tööpuudus ka maal?

Wiljandi lehes „Sakalas" seisis kuulutus, milles otsiti maale tallu suwilist. Selle kuulutuse pääle ilmuwad üllatawal arwul kohasoowijaid. Ainult ühe päewa jooksul käinud umbes 50 isikut selle suwilise koha saamiseks soowi awaldamas.

See nähtus köneleb selget keelt walitsewast tööpuudusest Eestis.

„Rotid" Tallinna elektrijaamas.

Tallinna linnawalitsus on oma elektrijaama sarnased ametnikud osanud koguda, kes tarbekorral mõistawad suuremaid summasid linnakassast oma taskusse üle kanda. Hiljuti paljastati sarnane „rott wiljaaidas," ametnik Lesser, kes oli sarnasel teel opereerinud omale 370.000 Eesti marka. Mõne päewa järele tuli ka teine „rott" ilmsiks. Raha sissekassseerija Almann oli sissenõutawast rahast 200.000 marka oma tasku libiseda lasknud. Eks temale järgne pea terwe rida teisi, kuigi ehk mitte elektrijaamast, siis on teisi sarnasid asutusi Eestis weel olemas. Igatahes on riigiraha omandamise kultuur Eestis kaugele edenenud. Maksab ikka Eesti riigipanga juure asuda, seni kui kui säält weel midagi wõtta on.

Kirjawastused.

„Üks nendest," Strunga-Krasnajas. Koolidesse wastuwõtmise tingimused awaldatakse „Edasis" koolide poolt.

Libesow, Siin. Teie kirja andsime edasi.

Teadaanded.

— Kõigile oudowalastele, kellel wastaw haridus ja soow on tulewikus õpetajateks hakata, andku kirjalikud teadaanded W. K. P. Oudowa kreisi Eesti sektsiooni, sissenda ühes dokumentidega ja eluloo kirjeldusega.

Niisama ka kõik, kellel kindel tahtmine kõrgematesse õpeasutustesse edasiõppima minna, andku oma teadaanded ära.

W.K.P. Oudowa kreisi komitee Eesti sektsiooni sekretäär G. Wink.

— Kõik Oudowa kreisi kooliõpetajad ja punaste nurkade juhatused on kohustatud kolmekuulised arnanded kiires korras Oudowa Eesti sektsiooni saatma nende wormide järele, mis märtsikuu keskpaigas walla täidesaatwate komiteede kaudu kohtadele said saadetud. Erandid tehes Lawino, Krükshino, Wolsowstshino, Punase-pustoshi, Swarets-Pokrowski ja Woschkowo koolidele, kes arnanded õigeks ajaks ära saatsid.

G. Wink.

Reedel, 17. apr. kell pool kaheksa õhtul on Haridusmajas (kantseleis) sõjawäekooli pidukommisjoni koosolek, kuhu ilmuda palutakse E. T. U. KUNMS'i, sõjawäekooli ja P.-Wiiburi poole klubi selleks walitud seltsimehi. Ilmuda punktipäälselt.

Eesti büroo.

Rahwapidude mängude korraldawa kommisjoni koosolek on reedel, 17. apr. kell 8 õhtul Haridusmajas. Ilmuda palutakse kommisjoni liikmeid sm. sm. Rähni, Luukas ja Karpa.

Korrald. kom.

Ülelinnalisi kom. noorte lihawõtteid peetakse 18. s. k. p. Haridusmajas segaeeskawaga. Lõpuks kollektiiwsed mängud. Algus kell 8 õhtul.

Sissepääs kõigil Eesti W. L. K. N. U. kollektiiwide ja Harmaja ringide liigetel.

Noorte sekts. büroo.

Wastutaw toimetaja: K. Treufeldt.
Wäljandaja: Eesti Kirjastuse Ühisus

Tänase lehega on hinnata kaasas põllumajanduslik lisa „Põllumees" nr. 8 (16).

Põhja-Lääne oblasti raadio laialt tarwitusele wõtmise aktsiaselts

„Radio-peredatsha" („РАДИО-ПЕРЕДАЧА")

Kauplus Leningrad, 25. Okt. pr., 20. telef. 645-01.

Müüb kõiki waljult könelejate tarbeid: akkumulaatorisi, anteni traati, kuiwade elementide patareisid, detektorisi, isolaatorisi, kondensaatorisi, lampe, mikrofone, wastuwõtjaid, ümberjaotajaid, radiolini, ühe ja kahekõrwalisi telefoone, hääle kõwendajaid jne.

Saadab apparatuuri järelmaksuga, kui käsiraha 25 protS. ette on saadetud.

Kogu apparatuur saadetakse tellijatele ja antakse ostjatele ainult pääle selle äraproowimist.

Wõtab tellimisi wastu nädalalehe „Новости Радио" pääle (50 k. kuus) ning müüb mitmesugust kirjandust raadio alalt. Tellimised täidetakse waljus järjekorras aparaatide saamise järele tehastest.

Konsultatsiooni kõigis raadio küsimustes antakse iga päew Põhja-Lääne oblasti raadio laialt tarwitusele wõtmise aktsiaseltsis „Radio-peredatshas", Herzeni uul., 37, kella 5—6 õhtu.

Sm. W. Kingissepa nimeline Eesti tööliste Haridusmaja.

Laupäewal, 18. apr. Sl. Jänese loeng

Lihawõtte pühade tekkimine

Loengu järele sega ettekanded kõigi Leningradi Eesti asutuste tegelaste poolt. Pioneeride ülesastumine, laulukoor, sport jne.

Algus kell 8 õhtul.

Sisseminek hinnata, riietehoiu tähe ettenäitamisel. Riietehoid 5 kop.

W. K. P. Lening. kub. agitpr. osak. Eesti sektsioon.

Sm. W. Kingissepa nimeline Eesti tööliste Haridusmaja

Reedel, 17. aprillil s. a.

Usuwastase ringi järjekordne koosolek

Sm. Wallneri juhatusel algab kell 6 õht. ja on E.-T. U. (W. s. liin 52) usuwastases kabinetis, kuhu kõik ringi liikmeid palutakse ilmuda.

W. K. P. Leningr. kubkomi agit.-prop. osakonna Eesti sektsioon.

Sm. W. Kingissepa nimeline Eesti tööliste Haridusmaja.

Reedel, 17. aprillil s. a.

Kõne-õhtu.

Aine:

Leena sündmused 1912 a.

Köneleb Ikmelt.

Pääle kõne kinopilt meie tööstusest, „Sm. Woskowi nimeline wabrik" ühes selgitustega.

Algus kell 8 õhtul.

Osawõtt waba kõikidele. Pääsetähed kinole 10 kop.

Petr.-Wiiburi poole Eesti tööliste klubi.

Puhkepäewal, 19. aprillil kell 8 õht.

Suur

pidu-õhtu

Näidend:

„Kullupuu Juku"

Koomiline ooper.

Kontsert osas — uudis.

Juhatus.

Tikopesa asunduses

wõtab „Edasi", „Oraje" ja „Säde" pääle tellimisi wastu

Aleksander Kast.

Sm. W. Kingissepa nimeline Eesti tööliste Haridusmaja.

Puhkepäewal, 19. aprillil s. a.

Kino-etendus

„Waenlased"

(Bparn)

Kino romaan tsaari ajast.

Algus kell 7 ja kell 9 õhtul.

Pääle teist seansi kollektiiwsed mängud.

Puhkepäewal (esmaspäewal), 20. apr.

Päewane kino-etendus

„Abort"

Teaduslik film.

Algus kell 1 ja $^1/_2$3 päewal.

Hinnad mõlemil kino etendustel alandatud. Wõõrastel 30 kop, liitmetel 25 kop.

Õhtul, 20. aprillil.

Teaatri-õhtu

„Kassijaht"

Komöödia 4 waat. Algus kell 8 õht. Lõpuks kollektiiwsed mängud.

Hinnad 30 kop. kuni 1 rublani.

Woltshinski asunduses

Luuga kreisis ja ümbruskonnas wõtab „Edasi" pääle tellimisi wastu kooliõpetaja sm. R. Koowits.

Bugri asunduses,

Trotski kr., Leningradi kub. wõtab „Edasi" pääle tellimisi wastu sm. A. Merino.

Lõpuhinka postijaamas.

Dr. Grünberg Wostanije (end. Snamensk.) uul. nr. 2, 25. Oktobri prosp. nurgal, telef. 562-37 — Wastuwõte iga päew kella 9—12 h. m. a kella 4—8 õhtul; naisterahwastele eraldi. Praegusaja arstimisabinõud.

Sifilis (914 ja t.) ja tripper (terawak. ja krooniline). Snguorgaanide igakülgne arstimine.

Erihaigemaja, sisemise-, naiste-, sünnitamise-, lõike-, hamba-, kurgu-, kõrwa-, nina- ja suguhaigused.

Sifilis (606—914), põiehaigused, tripper.

Wastuwõtte tunnid erialadel hom. k. 9 kuni õh. k. 9 3. Juuli (end. Sadowaja) uul. nr. 42, Sennoi nurgal. Tel. 163-31 ja 163-32.

Kusnetski haigemaja Kusnetsnõi, 7, telef. 180—52. Wastuwõtm. kõikides spetsprofessorite ja assistentide poolt kella 10 homm. kuni kella 10 õht. Alalised woodid (naistehaigused ja sünnitamine). Raskejalgsete konsult. Unematel met. järelwastamine ja arstimine. Sifilis 606 914 tripper teraw ja kroonik. Sugnuõimetus mass. ja elektrif., hambaarstim. ja kunstlik hamb. Arstide kutsum. kodu.

Типография Коминтерн, Государственное изд., Екатерингофский пр. 87. — Ленинградский Гублит № 8555.

meie põllumajanduse aluseks terawiljade kaswatamine ja seegi ilma suurema teaduseta ning ajakohaste harimiswiisideta, kuna kari hoopis kõrwale oli jäetud. Tihti peeti lehmi nii öelda selleks, et perele supipiima saada.

Nii ei wõi kesta, kui meie edasi wireleda ei taha. Ja sellest on ärksamad asunikud aru saanud, üle minnes terawilja kaswatuse päält karjakaswatuse pääle ja koondudes piimaühingusesse, mis 1. weebr. s. a. asutati. Liikmeks kirjutasid endid 25 inim. ümber, wälja jäid ainult need wähemad wennad, kes teawad, et ühingus isiklikku omakasu tagaajada ei tohi. Kuid seda parem, niisugustest on wähe kasu loota. — Waliti kommisjon, kes tarwilikke teateid muretseks edaspidiseks tegewuseks, kokku seaks jahutusruumi ehituskawa ja arwe.

Onn kaasa uuel teel!

Rohkem ühtmeelt ja õiglustunnet, rohkem julgust edaspüüdmiseks, sest ilma selleta wariseb warsti waremeteks iga hää ettewõte. Enam teadust, sest ilma selleta pole edu ka piimaasjanduses. Ka selles, nagu igas teises põllumajanduse harus on palju tumedaid kohte, millest meie minewiku wiirastustest wigastatud silm kohe aru ei suuda saada. Toiduküsimus loomadele, tõuparandus, piimaloomade eest hoolitsemine, see kõik annab palju ainet järelemõtlemiseks niihästi teaduslikust kui ka majanduslikust küljest. Ilma selleta ei ole edu.

Kerge on ühingut asutada, seda wõib igaüks, aga kerge ei ole seda ühingut nii seada ja tegewust nii korraldada, et sellest soowitud tulu tuleks. Waat siin, seltsimehed, seisab töö, mis alles oma Simsoni ootab.

Teadust, rohkem teadust, rohkem mõtet igas ettewõttes! Seltsimehed ühinglased, astuge põllumajanduse ringi liikmeteks põllumajanduse teadmiste suurendamise otstarbel. Ring korraldab kõneõhtuid, ettelugemisi, muretseb kõiksugu tarwilisi teateid jne. Ülesandmisi wõetakse wastu koolimajas. D. Tamman.

Põllumajanduslik kroonika.

Talupojad wabastatakse ühekordsest tnrumaksust.

W. S. F. N. W. rahanduse kommissariaadi määrus 27. märtsist 1925 a.

W. S. F. N. W. rahanduse kommissariaat otsustab:

„Wabastada talupoegi ühekordsest maksust turgudel, platsidel ehk muudes sellesarnastes kohtades järgmiste oma majapidamise saaduste müümisel:

1. Müügi juures ühes kohaleweoga:

Rukkis, nisu ja teised wilja liigid, üksköik kas teras wõi jahus, mitte üle 2 koorma, niisama erned, läätsed ja oad, mitte üle 1 koorma.

Tatratangud, odrad, kaerad, samuti ka riisi tangud — mitte üle ühe koorma.

Küpsetatud leib — mitte üle 1 koorma.

Kartul — mitte üle 2 koorma; peedid, porgandid, kapstad, sibulad ja teised juurewiljad — mitte üle 1 koorma.

Liha — mitte üle ühe looma.

2. Müügi juures koha pääl:

Saadused, mis ülesloetud käesolewa määruse 1. punktis, samuti piimasaadused, munad, lindude, aia ja mesilaste asjanduse saadused.

Märkus: Kohalistele täidesaatwatele komiteedele lubatakse, wastawalt arwestades kohalisi tingimisi ja wiise, käesolewas määruses ettenähtud kergendusi laiendada, niihästi sisse wiia uusi aineid, kui ka kindlaks määrata maksudest wabastatud saaduste hulga määra.

W. S. F. N. W. rahanduse rahwakommissariaadi asetäitja R. Lewin.

Wastutaw toimetaja: W. Kirik.

Wäljaandja: Eesti Kirjastuse Ühisus.

Типография Коминтерн, Екатерингфский пр. 87. — Ленинградский Гублит № 8553.

Põllumees

„Edasi“ põllumajanduslik lisa.
— Ilmub kaks korda kuus. —
Teine aastakäik.

Nr. 8 (16) Reedel, 17. aprillil 1925

Rohkem tähelepanu küla nõuetele.

(Põllutöö rahwakommissari sm. P. Smirnowi kiri talupoegadele).

Meie anname suure tähtsuse talupoegade kirjadele, mida Põllutöö rahwakommissariaat saab kas otse ise ehk „Krestjanskaja Gaseta“ ja „Bednota“ kaudu. Need kirjad sisaldawad suuremalt osalt talupoegade järelpärimisi ja nõuandeid maa asjus, metsa küsimuses ja majapidamises ehk on kaebtused maatööliste tegewuse wastu kohtadel.

Talupoegade kirjad näitawad Põllutöö rahwakommissariaadile tema kohalikude orgaanide töö puudulikkust, aitawad paljastada kuritarwitusi maa ja metsa asjus, aidates sellega wõitlust selle mitteloomulise nähtusega.

Põllutöö rahwakommissariaat tunneb nende kirjade määratut kasu ja on sellepärast nende wastu õige tähelepanelik, teeb tarwilisi järeluurimisi kohtadel ja saadab täielisi wastuseid ning seletusi kirjades ülestõstetud küsimuste pääle.

Kuid nende kirjade hulgas on ka palju sarnaseid, millede pääle talupojad wõiksid wastust saada küla maatöölistelt — agronoomidelt, maamõõtjatelt, metsaülematelt, loomaarstidelt ehk lähemast maaosakonnast. Talupojad pöörawad näiteks sarnaste küsimustega Põllutöö rahwakommissariaadi poole: missuguseid kergendusi antakse küla elanikkudele metsasaamisel, kuidas tuleb artellidel maad korraldada, kust saab masinaid ehk wiljaseemet laenuks jne.

Neis küsimustes on aga Põllutöö rahwakommissariaat ammu juba annud oma määrused maa osakondadele. Kõige wiimasel ajal weel kordas Põllutöö rahwakommissariaat neid korraldusi ja pani ette kohalikkudele töölistele tähelepanelikult ja hoolikalt kõik talupoja majapidamise hädad ja nõuded ära kuulata ja lähedalt sidet pidada küla elanikkudega.

Erilise märgukirjaga nr. 5313-C. A, 26. jaanuaril s. a. tegi Põllutöö rahwakommissariaat ettepaneku kohalikkudele maa osakondadele suurendada põllumajanduse nõukogude tööd, mis peab loodama iga jaoskonna ehk raiooni agronoomi juure. Sinna nõukogusse lähewad kõik küla kultuurilised ja majanduslikud töölised ning talupoegade esitajad, kes hästi tunnewad kohalikke olusid ja oskawad põhjaliselt lahendada põllumajanduse küsimusi. Kõik maatöö puudused wõib edukalt kõrwaldada nende põllumajanduse nõukogude kaudu, peab ainult tähelepanelikult kuulama agronoomide, maamõõtjate ja teiste majanduslikkude tööliste aruandeid, asjaliselt arutades nende poolt ettepandud lähemat töökawa ja teisi küsimusi. Sellega wähenewad tähtsal määral igasugused arusaamatused, millest talupojad meile nüüd kirjutawad.

Seltsimehed talumehed, olge tähelepanelikud ja tõsised oma põllumajanduse nõukogude töö wastu. Kui sarnast nõukogu teie jaoskonnas ei ole, siis nõudke maaosakonnalt, et see kiires korras organiseeritakse.

Sellepärast soowitan mina talupoegadele sagedamini pöörata agronoomide, maamõõtjate, metsaülemate ja maaosakondade poole kohtadel. Kui teil on mõnesugused majanduslikud küsimused ehk on teil midagi arusaamatut maa- ehk

metiaseaduses, siis minge kõige päält tähendud tööliste juure. Nõudke neilt seletust, nõu, tarwilist abi! Olge wisad oma nõudmistes: need töölised seletawad teile, annawad nõu, näitawad wõimalikku abi. Põllutöö rahwakommissariaat kohustab neid tähelpanelikud olema talupoegade wastu.

Kui teie kohalikkude maatööliste ja nende poolt juhitud asutuste wastusega millegi pärast rahule ei jää, siis kirjutage „Kreštjanskaja Gasetale" ehk otsekohe Põllutöö rahwakommissariaati, näidates: kelle poole, kuna ja mis asjas teie pöörasite, missuguse wastuse teie saite ja mille pärast teie selle wastusega rahul ei ole. See aitab Põllutöö rahwakommissariaadil rutemini leida üles puudused maatöös ja talupoegade wastu mitte tähelpanelikke töölisi wastutusele wõtta.

Seda minu teadaanet ei tule mingil tingimisel nii mõista, nagu ei soowiks Põllutöö rahwakommissariaat talupoegade kirju. Talupoegade kirjade määratu tähtsus on wastuwaidlemata. Mina tahaksin ühes teiega, talupojad, sellesse asjasse teatud korda luua, et põllumeeste nõuded saaksid rutemini rahuldud ja ühtlasi „Kreštjanskaja Gaseta" ja Põllutöö rahwakommissariaati ei koormata sarnase kirjawahetusega, mida wõiks kiiremini ja tulusamalt õiendada kohtadel.

Seltsimehed talupojad, Põllutöö rahwakommissariaat wastab ka tulewikus hääl meelel teie kirjade pääle. Ainult aidake temal organiseeritult parandada meie ühist tööliste-talupoegade asja. Ärge unustage oma lähedasi maatööliši ja orgaane, kellede põhiülesanne on teenida talupoega ja tema majapidamist.

Kui teie seda meeles peate ja sagedamini nende poole pöörate, siis aitate teie Põllutöö rahwakommissariaati kiiremini wastata teid huwitawate küsimuste pääle.

Seltsimehelise terwitusega

Põllutöö rahwakommissar.

Masina tarwitajate ühisused.

Prof. K. J. Debou. (Järg).

Kuidas ühiselt ja kõige suurema tuluga kasutada masinaid ja tööriistu põllutööstuses.

Wilja sorteerimise masinad.

Sorteerimise masinaid on õige mitmet seltsi. Iga masin sorteerib oma moodi. Tuulamise-sorteerimise masin eraldab wiljateradest prügi, mis nii suuruse kui kaalu poolest wiljateradest suuresti lahku lähewad.

Trier eraldab wiljateradest ümarguseid umbrohu terad, eraldab kaera odrast, nisu rukkist, sorteerib tera nende pikkuse järele jne.

Mitte ainult üksik talupoeg oma wäikse majapidamisega, waid ka keskmise suurusega nõukogumajapidamine ei suuda omada kõiki sorteerimismasinate sortisid, täieliku komplekti sõelade, tsilindritega jne. nende juure, kuna tõepoolest päris puhastatut ja ärasorteeritut tera wõib saada ainult kordamisi teda tuulamis-sorteerimise masinast ja trierist läbi lastes, kusjuures õieti tarwitatud sordile ja suurusele wastawalt wäljawalituid sõelasid ja tsilindrisid.

Ainukeseks abinõuks endale mitmesuguste wiljasorteerimise masinate kasutamist kättesaadawaks teha, on nende masinate ühist kasutamist korraldada rea peremeeste poolt. Üks walik sorteerimise masinaid wõib wäga suure hulga peremeeste tarbeid rahuldada, kui nende kasutamist organiseerida terwe walla ehk ka suurema hulga talude pääle.

leb tähele panna, kas piim hää on, eriti siis kui lehmal midagi haigust on märgata ja niisama ka kinnijätmise eel. On piim korralik, siis algab lüpsmine pääle.

Lüpsma peab tugewasti ja nii ruttu kui iganes wõimalik on, kuid mitte lühikeste sortsude kaupa, waid pikad sorud. Tubli lüpsja juures on waewalt kuulda, millal üks sorin lõpeb ja teine algab. Lüpsma peab nii kaua, kui udar täitsa tühi on, sest wiimane piim on palju raswasem kui esimene ja selle läbi areneb ka udar suuremale piima walmistamisele. Et wõimalik oleks wiimaseid piimatilkasid kätte saada, selleks on tarwis, kui nisad juba tühjaks on lüpstud, igat udara weerandit üksikult, nii kõrgelt kui wõib, ülewaltpoolt pääle hakates kuni alla nisadeni, kahe käe wahel korralikult läbi pigistada ja siis nisast kogunud piima wälja lüpsta.

Pääle lüpsmist on nisad tarwis, kui nad kuidagi piimaga on märjaks saanud, weega puhtaks loputada ja ära kuiwatada, et nad ei lõhkeks, aga kui nad juba lõhkenud on, siis tuleb neid ka weel waseliiniga sisse määrida.

Agronoom W. Soiwer.

Tegelikkude põllumeeste kirjad.

Samm edu poole.

Kotshubejewka asundusest, Sõsrani kreis., Uljanowski kub.

Ühiskondlik tegewus hakkab ka meie asunduses enam hoogu wõtma. Hiljuti käis siin agronoom ja selgitas talupoegadele, kuidas maa kasutamist enam wastawamalt ja tululikumalt sisseseada. Koosolekust wõtsid osa kõik kodanikud ja otsustasid 1926 aastast uuele maaharimise wiisile üle minna. eab tähendama, et meie talupojad on möödunud aastatel mitmeid hädasid üle elanud ja selle tõttu wastutulelikud kõikidele selgitustele, mis nende järjekorda parandada suudawad.

Näituseks 1923 aastal kogu suwi ei tulnud wihma ja rohutirtsud sigisesid nii jõudsasti, et kõik põllud neid täis olid ja suurt häwitustööd tegid. Talupojad käisid ümber põllu ja ei suutnud mingisugusei abinõusid nende wastu käsile wõtta.

Mõned Wene talupojad käisid küll papi juures nõu palumas, et see neid aitaks. Papp sammus põllule, wanakesed järel, mütsid pääst maas, kuid papi posisemine ei hirmutanud rohutirtse mitte põrmugi, tirtsud sigisesid weel jõudsamalt. Nüüd ei jäänud muud üle, kui pöörati walitsuse poole palwega abiks tulla. Saadeti kohe instruktor, ke paarsada inimest külast põllule kutsus ja algas äge lahing tirtsudega. Tirtsud aeti põllu ääre ja põletati ära. Täiesti neist muidugi lahti ei saadud, kuid talurahwa meeleolu tõusis märksa.

1924 aastal tuli meile samasugune häda, tirtsud sigisesid weel rohkemal arwul ja tegid suuremat kahju. Walitsus saatis kihwti, mille abil tirtsud said ärakihwtitud ja nii saime sellest karistusest lahti.

Kuid nüüd tulid meile külaliseks tipphiired, aga ka nende wastu leiti kohe abinõu — walitsus saatis jällegi instruktori, kes talupoegade abil ka sellele hädaohule piiri pani.

See asjaolu tõstis talumeeste hulgas usaldust agronoomi teaduslikkude seletuste wastu ja äratas huwi selle üle, kuidas tulewikus põlluharimist paremini korraldada. Ka ajalehtede lugejate arw on tõusnud, mitmed telliwad nii Eesti kui Wene ajalehtesid.

Rohkem isetegewust ja püüdmist edu poole! E. Konks.

Agaramalt ühistegewusele!

(Pärnamäelt, Kingissepa kr.).

Wähehaawal kallist kooliraha makstes on meie asunik arusaamisele jõudnud, et paigalseismist ei ole. Kui edasi ei lähe, siis lähed tagasi. Wõitlus elu eest on raske. Seda raskendab weel meie ajast ja arust läinud arwamine, et meie wiletsuse ja kehwuse juures on süüdlased teised, kuid mitte meie ise. Ei tahetud arwele wõtta praeguse aja majanduslikku järge ega kohalisi looduse tingimusi.

Wõitlus loodusega, iseäranis meil on raske. Külm ja sawine põllupind, igawesed wihmased ehk jälle kuiwad suwed sunniwad meie asunikku alatasa mures olema homse päewa eest. Seniajani on olnud

maseid üksikult lüpsta kulutab rohkem aega. Jäetakse aga tagumine nisa täitsa tühjaks lüpsmata ja hakatakse enne teist poolt lüpsma, siis sünnitab see asjaolu jälle asjata pakitust ja mõjub selle läbi pahasti piimaanni pääle.

Need wead jääwad tegemata, kui esimesi ja tagumisi nisasid paaris korraga lüpsetakse, kuid missugused enne ehk pärast lüpsta, selle kohta ei wõi meie just kindlat määrust üles seada, soowitaw on siiski, et noortel lehmadel esimesed nisad enne tühjaks lüpstakse. Saawad tagumised nisad enne tühjaks lüpstud, siis kaswab tagumine udara pool, mis juba iseenesest suurem on kui esimene, weel suuremaks, mis ka just soowitaw pole. Esimeste nisade enne tühjaks lüpsmine arendab udara kaswamist ühetasa, ehk kui ka esimene pool suuremaks kaswab kui tagumine, siis ei ole sellest suurt wiga, sest kõhu all on udaral ruumi küllalt. Teiseks wajub udar pääle esimeste nisade tühjaks lüpsmist iseenesest natuke enam kõhu alla ja selle läbi on lüpsjal tagumiste nisade kättesaamine hõlpsam kui muidu.

Wanadel täiskaswanud udaratega lehmadel tuleb tagumised nisad niisugustel kordadel, kui nad wäga täis on, enne tühjaks lüpsta kui esimesed. Igal tingimisel peab aga seda kindasti meeles pidama, et alati ühel wiisil lüpsta.

Lüpsmise algul ei tule piim esiti kohe mitte täitsa wabalt ega sorinal nisadest wälja, waid ainult tilga kaupa, eriti siis, kui lehm lüpsmise eel kuidagi üles on ärritatud. Sellest, et lehm piima kätte annaks, on teda tarwis rahustada ja sõõrutada, et tal selle läbi udara musklid lõdwaks lähewad ja piim nisadest kerge tõmbamisega täiel mõõdul jooksma hakkab.

Osa lüpsjaid lüpsawad sõrmedega nisasi ühte ehk teist wiisi wenitades. Selle läbi wenitatakse lehmadel nisad ülearu pikaks ja rebitakse tihti pääle soonekesed katki, mille tagajärjel lehmad tihti werd lüpsawad ja nisadele mitmesugused mügarad sisse kaswawad, mis lüpsmist wäga takistab. Tihti leidub lehmi, kelledel nisade otsad palju jämedamad on kui nisa ise. Ka see on niisuguse wenituse tagajärg. Juhtuwad lehmal nisad milgil põhjusel wäljastpoolt lõhkenud olema, siis rebitakse neile niisuguse wenitamisega suured haawad sisse, lehm ei jõua seda walu wälja kannatada ja ei lase udarat tühjaks lüpsta, aga selleläbi wõib teda täitsa ära rikkuda. Need wead tulewad iseäranis wisanisadega lehma juures ette. See on wäga laiduwäärt lüpsmise wiis, mis tingimata peaks kõrwale heidetama.

Ka märjalt lüpsmise wiis pole otstarbekohane. Harilikult lähewad perenaesed kasimata kätega lüpsma ja jätawad ka lehma nisad, mis tihti wirtsaga, enne lüpsmist pesemata. Pärast lüpsmist on aga nii hästi lüpsja sõrmed kui lehma nisad nii puhtad, et lust waadata. Kuhu see mustus säält on jäänud? Kuhu mujale kui piima sisse.

Selle pääle waadates ei ole sugugi ime, kui niisugusel lüpsmisel piim rikkes on, niisama rikub sarnaselt lüpsetud piim ka joomise isu ära, eriti siis, kui seda wiletsasti läbi kurnatakse, mis maal igapäewane nähtus on. Lüpsmise puhtust wõib ka wäga hõlpsasti pärast lüpsmist järel proowida. Selleks tuleb mõne riista sisse natukene piima wõtta, umbes nõnda palju, et teda küllakile pöörates, põhi piima alt wälja paistab. Kui piim nõu sees natukene seisnud ja siis põhja serwa kiiresti nähtawale pööratakse, siit wõib selgesti näha, missugused mustad wiirud põhja küljest eemale keerlewad, mis muud midagi ei ole kui piima seest põhja wajunud kõnts. Seda wõib sagedasti näha ka piimaühisuse wastuwõtmise punktides, kus piima läbi tiheda linase riide lastes kõntsakord riidele jääb. Et neid ülewalpool kirjeldatud wigasid lüpsmise juures kõrwaldada, selleks peab iga lüpsja järgmisest lühikesest seadusest kinni pidama: lüpsma peab peoga ja kuiwalt. Niisugune lüpsmine sünnib järgmiselt: lüpsja wõtab kuiwa kätega nisa ülewalt udara juurest pihku, tõmbab siis põidlaga ja esimese sõrmega kergesti pigistades nii palju allapoole, et alt nisa ots käega parajasti ühetasa jääb, pigastab siis esiti põidla ja esimese sõrme kõwasti wastu peopesa kokku, nii et piim nisast enam udarasse tagasi ei pääse, selle järele teised sõrmed, esiti keskmise, siis nimetis ja kõige wiimaks wäikse sõrmega, nii et käsi täitsa rusikas on. Selle läbi saab piim järk-järgult ülewalt allapoole pigistatud, kuni ta nisasid ülearu wenitamata, ainult rõhumise läbi nisadest wälja jookseb. Niisugust lüpsmist nimetatakse siis peoga lüpsmiseks.

Lüpsma hakates tuleb alati igast nisast paar esimest piiska maha lüpsta, siis tu-

Erilise ülesannetega pekfu- ja sorteerimise masinad.

Me räägisime ainult harilikkudest wilja pekfu- ja sorteerimise masinatest. Kuid juhtub maakohtasid, kus seemnete saamiseks külitakse ristikheina, kaswatatakse päewalillesid, lina, maisi, läätsa jne. Weel enam kui wiljapekfumasinad on ühiskasutamiseks kõlbulikud pekfumasinad päewalille, lina, läätsa, maisi terade wäljatoomiseks, sest suuremat osa eeltähendatud taimedest kaswatatakse ometi ainult kui kõrwaline põllukultuur ja wiljakülwidega wõrreldes wäga piiratud arwul; ainult mais on lõunapool mõnikord päämiseks talupoja majapidamises kaswatatawaks wiljaks.

Sorteerimise masinad ristikheina, lina, päewalille, läätsa, suhkrunaeri seemnete ja osalt ka maisi jaoks, — on weel enam ühiskasutamiseks kõlbulikud, kui wiljatera sorteerimise masinad ja samadel põhjustel, kui erilise ülesannetega pekfumasinad.

Hekslimasinad, juurelõikajad, terapeenendajad.

Masinad, mis loomatoidu walmistamiseks määratud, nagu hekslimasinad, juurelõikajad, terapeenendajad, toidu hautajad, õlikoogi peenendajad jne. tarwitatakse loomade laudas wiibimise ajal, kui mitte just iga päew, siis tihti üle lühikeste waheaegade. Õige küll, wäikestes talupoja majapidamistes tuleb loomatoidu walmistamise masinal igakord wäga wähe aega töötada. Just sellepärast nagu olekski wõimalik ühe masinaga rea majapidamiste tarbeid rahuldada. Takistuseks sellele wõib aga ometi see olla, et hõlbus ei ole liig tihti neid masinaid õuest õue ümber paigutada. Hekslilõikaja juure aga, mis kuhugile kohta kindlasti üles seatud, igast õuest õlgi wedada ja, mis pääasi, hekslid tagasi wedada on wäga raske. Ühekorraga üldisel, paigale seatud juurelõikajal suuremal hulgal loomapeetisid wõi turnepsi lahti lõigata ei wõi, sest et lõigatud juurewilja nii hoida ei saa, et ta ruttu hallitama ei läheks.

Ometi ei ole need näidatud raskused mitte täiesti kõrwaldamatud ja ühist hekslimasina, juurewilja lõikaja ja seda enam terapeenendaja ning õlikoogi peenendaja kasutamist wäikse peremeeste arwu poolt, kes mitte laiali pillutud hutorites ei asu, waid ühes külas, wõib soowi korral alati korraldada.

Terapeenendajaid näituseks on olemas weidi suuremaid kui kohwiweskid; seesugust terapeenendajat ühest talust teise wiia ei ole raske. Isegi ühte loomatoidu hautajat wõiwad kaks-kolm naabrit ilma üksteist takistamata alati tarwitada.

Masinad, mis põllumajanduse saaduste esimeseks ümbertöötamiseks tarwilikud.

Jääwad järele weel masinad, mis põllumajanduse saaduste esimeseks ümbertöötamiseks tarwilikud. Siia kuuluwad, näituseks, koorelahutajad, weski sissesead, lina ropsimise masinad, wõimasinad jne.

Suurem osa sedasorti masinatest (näituseks lina ümbertöötamise masinad, weskid, wõimasinad) on üksikute peremeeste ainukasutamiseks kättesaamatud ja seejuures wäga hõlpsad ühiskasutamiseks.

Koorelahutajad on ka enamatel juhtumistel üksikutele wäikeperemeestele kättesaamatud, kuid nende ühiskasutamine rea peremeeste poolt on mõnesuguste iseäraldustega seotud. Lugu on selles, et koorelahutamine küllalt kiire töö on ja teda niimoodi organiseerida, et mitme peremehe piima ümbertöötamist toimetada ühe ja sama koorelahutajaga, ilma et üksikute peremeeste piima kokku segaks, — on mitmeti raske ja tülikas töö. Siin wiib masina (separaatori) ühiskasutamine ühiselu piimaasjanduse pidamisele, s. t. ühisele piima ümbertöötamisele ja teatud majanduse ala organiseerimisele artelli põhialustel.

Me waatlesime lühidalt üle päämised põllumajanduslikkude masinate ja töörriistade seltsid. Meie üldine järeldus peaks kahtlemata järgmine olema:

Suurema hulga põllumasinate ja riistade jaoks ja isegi pea kõigi jaoks, wähese erandusega (nagu adrad) on nende ühiskasutamine, mis töö odawamaks teeb, wõimalik. Paljude masinate juures, nagu näituseks: laialt külwikitkumise-, muldamise-, pekſumasinate, weskite jm. juures on nende ühiskasutamine nagu enesest tarwilik. Niisugused masinad, mida wördlemisi harwa tarwitatakse ja päälegi majapidamise körwalharudeks, on talupojale ilma ühiskasutamata koguni kättesaamatud. Kättesaamatu on üksikule peremehele ka wiljapuhastajate masinate täie komplekti kasutamine, kuna aga ainult niisuguste masinate täiskomplekt suure hulga söelade tsilindritega wõimaluse annab alati ja igat wiljatera nagu kord ja kohus ärapuhastades ja ärasorteerides, wõimaldab alati hääd sorti külwiseemet saada.

Waatame niüüd, kuidas wõib põllutöö masinate ühiskasutamist organiseerida.

Laenupunktid ja masinaühisused.

On olemas kaks põllutöömasinate kasutamiswiisi.

1) Kogukond wõi wald, mõni walitsuse asutus wõi isegi era isik wõib osta terwe komplekti igasuguseid põllutöömasinaid ja riistu ja neist n. n. „laenupunkti" korraldada. Kõik laenupunkti masinad seisawad kusagil kindlas kohas ja neid antaks kindlaksmääratud tasu eest kasutada igale isikule, wõi teatud isikute rühmale, näiteks, ainult selle walla elanikkudele wõi selle kogukonna liigetele, kes laenupunkti asutanud.

2) Teatud rühm isikuid moodustawad n. n. masinatarwitajate ühisuse ja omandab ühiskasutamiseks ühe wõi mitu põllutöömasinat.

Esimesel silmapilgul näib, nagu poleks mingisugust suuremat lahkuminekut laenupunkti, mis teatud isikute rühma poolt asutatud ja masinatarwitajate ühisuse wahel. Nii siin kui sääl on masinad ühiselt kasutada. Kui aga asja tuumasse tungime, ilmub laenupunkti ja masinatarwitajate ühisuse wahel oluline ja wäga tähtis wahe.

Laenupunktist antakse iga masin wälja igale isikule, kellel õigus on laenupunkti kasutada, niisugusest laenupunktist aga, mis kubermangu wõi kreisi põllumajanduse orgaanide poolt asutatud — igale põllumehele üldse ilma mingi piiramiseta. Laenupunkt ei tea, kui palju teatud aastal teatud masina tarwitamise pääle soowijaid on, ega seda, kui kaua iga laenuks wõtja temaga töötab. Wõib olla, masinat ei kasutata täielikult ära, aga wõib ka olla, et jääb rida põllumehi, kes masinat pole saanud sellepärast, et masina wõimaliku töö aeg mööda läinud. See on eriti wõimalik niisuguste masinate juures, mis rutuliste põllutööde — külwi ja wiljade koristamise jaoks määratud.

Teisest küljest aga, ei tea peremees kunagi kas ta õigel ajal laenupunktist masinat saab, wõi kas ta seda üleüldse saada wõib, kas teised temale ses asjas ette ei jõua. Majanduslikud wäljaarwamised, nagu künnipinna suurus ja kõik muu toimetati alles lootuses, et wilja lõikusmasinaga koristada, oma lõikusmasinat majapidamisel ei ole, loodab teda saada laenupunktilt, siin aga tuleb wälja, et lõikusmasin kogu lõikuse ajaks kellegi teisele wälja antud. Seisukord läheb raskeks, tuleb wiljakoristamisega hiljaks jääda, wili wariseb maha — üks kahju aina.

Masinatarwitajate ühisustes on nende organisatsiooni alus koguni teine. Masinatarwitajate ühisus organiseeritakse selleks, et ühiselt kasutada ühte wõi mitut teatud masinat. Seltsi liikmeteks astuwad ainult need peremehed, kes teatud masinat wajawad. Iga ühisuse liige seab tingimuseks, et ta masinat peab saama teatud ajaks ja teatud töö tegemiseks ja selle aja ning selle töö pääle peab ta tingimata masinat saama. Ühisus wõtab juba ette arwesse, kui suurt tööd näiteks nõutakse lõikusmasinalt kõigi ühisuse liikmete poolt. Ja nii ühisuse liikmete kui ka lõikusmasinate arw wõetakse nii, et ühisuse liikmed neid õigel ajal wõiks tarwitada ja et nad täie-

Hind 2.700 rbl. 25 protſ. tuleb kohe sissemaksta, kuna järele jäänud summa pääle wekſel teha.

Laenu andmist kooperatiiwidele ja talupoegadele põllutöö inwentaari ostmiseks korraldab Kesk-Põllupank (Сельхозбанк), mille osakonnad igas suuremas linnas olemas. Leningradis asub keskpõllupanga osakond — ул. Ракова 8.

Laenu antakse lühikese ja pikema aja pääle, 1 kuni 5 aastani kubermangu põllumajandusliku krediitühisuse kaudu. Selleks et laenu saada, tuleb astuda kohalise põllumajanduse krediitühisuse liikmeks, kust ka ligemaid teateid laenu tingimuste kohta wõib saada.

Niisama wõimaldab järelmaksu pääle põllutöö inwentaari ka Riiklik põllutööma-sinate ladu (Госсельсклад), ostu juures nõutakse 10 kuni 25 protſ. masina hinnast, kuna järeljäänud summa 1—5 aasta wältel ära tuleb tasuda. Sarnast masinat, kui traktor, tuleb omandada muidugi ühisel teel suurema arwu majapidamiste pääle, kuna üksikutele majapidamistele sarnane kulu muidugi jõudu mööda pole.

W. K.

Kuidas peab lüpsma.

Korraliku lüpsja ülesanne ei ole mitte ainult lehma nisast piima wälja pigistada, üks kõik kuidas see sünnib, waid ta peab selle juures ka weel mitmesuguseid tingimusi arwesse wõtma, millistest korralik lüpsmine ära oleneb.

Esiteks peab lüpsja oma kohuste täitmise juures seda tähele panema, et lehma udar täiesti puhas oleks, niisama peab ka lüpsja puhtamalt riides olema. Niisugused inimesed, kelledel mõni külgehakkaw haigus küljes on ehk kes haigetega ümber käiwad, nendega kokku puutuwad, ei tohi mitte ainult lüpsmisega tegemist teha, waid neile peab ka lehma lautades ja piima alalhoidmise kohtadel käimine ära keelatud saama, eriti weel tiisikuse haigetele. Lüpsjal tuleb järgmiselt talitada: enne lüpsmist tuleb udar, kui see määrdinud on, üleni ära pesta, wastasel korral ainult alumine osa ja nisad weega ja seebiga puhtaks pesta ning puhta käterätikuga tõkisa ära kuiwatada.

Lehma saba tuleb juba enne pesemist selle tarwis walmistatud sidemega kintsu külgi kinni siduda, et selle kaudu piima sisse puru ega karwu ei sattuks. Kogu see talitus wõtab ainult mõni minut aega.

Kui meil 10—12 lehma lüpsta, siis pole soowitaw ka mitte järgmiselt talitada, et nendel kõikidel udarad enne lüpsi ära pesta ja siis lüpsmist alustada. See ei ole seepärast mitte hää, et lehma selleläbi enneaegu ärritatakse. Udara kallal liigutamine ja kobamine wõib mõnedel õrnade nisadega lehmadel weel koguni piima nisadest jooksma panna. Päälegi on piim sõõrutamise läbi nisadesse tulnud, siis sünnitab ta sääl pakitust ja walu. Kõik asjata ärritused lüpsilehmade juures mõjuwad halwasti piimaanni pääle. Sellepärast ka ei ole siis niisugune eelpesemine mitte soowitaw. Pärast peab lüpsja uuesti sõõrutamisega ikkagi aega wiitma, aga kui ta just enne lüpsi peseb, siis on see üks töö.

Lüpsta tuleb nõnda, et mõlematel kätel korraga ühetasa tööd ja jõudsam lüpsta oleks, kahe käega ja kahte nisa korraga. Missugused nisad korraga lüpsta seda seadust ei ole meie lüpsjatel tänini weel pääle pannud.

Pääasjalikult lüpstakse kolmel wiisil: 1) ühe külje nisasid korraga, 2) risti, esimene ja tagumine nisa, üks ühelt ja teine teiseltpoolt ja 3) esimesed ja tagumised nisad korraga. Neist lüpsmise wiisidest on ainult wiimane õige. Sagedasti leidub lehmi, kelledel parem udara pool suurem on kui pahem. See tuleb sellest, et see pool lüpsjale alati ligem on ja ta seda enne lüpsma hakkab ning seda suurema jõuga rutem ja enam tühjaks lüpsab kui pahema poole, mille tagajärjel esimene pool siis ka rohkem areneb ja ajajooksul suuremaks kaswab kui pahem pool. See ei ole aga mitte hää.

Nõnda siis, kui esimene nii ka teine lüpsmise wiis ei ole selle poolest mitte sündsad, et esimesed nisad harilikult ikka enne tühjaks saawad kui tagumised — wii-

pääle ja pikendab traktori eluiga. Traktori juhtimist wõib talupoeg aga mõne päewaga ära õppida.

Korraliku ümberkäimise juures on traktori töö palju kasulikum hobuse tööst.

Traktor peab alati töötama.

Kõik ülaltähendatud wäljaarwamised on ainult siis õiged, kui traktor alati töötab, s. o. mitte wähem kui 100 päewa aastas. Nii tuleb siis talupoegadel, kes traktori ostnud, kõige päält see töö nii ära jaotada, et ta päewagi tööta ei oleks, sest traktori tööta seismine suurendab kulusid: 1) traktori hinna tasumises, 2) selle °/₀ °/₀ tasumises ja 3) parandamises. Traktori töö hind wõib seega ülalpool wäljaarwatud hinnast palju kõrgem olla.

Põhja-Lääne oblasti kohta, kus tööpäewade arw ei ole mitte 100, waid 75, tuleb kõiki ülaltooduid andmeid traktori töö kohta 15—20 °/₀ wõrra suurendada.

Kuidas osta traktori.

Nüüd tuleb meil waadelda küsimust, mil wiisil talupojad wõiwad osta sarnast kallist masinat, nagu traktor ning anda talle järjest tööd. Seda küsimust käsitame meie ühes lähemas numbris.

N. B.

Traktori ostmisest.

Wastuseks meie poole pööratud küsimuste pääle teatada ligemalt traktori omandamise kohta (kust saab osta, hind, tingimused) awaldame lühidalt tähendatud küsimuse kohta mõned näpunäited.

Igasuguste järepärimistega wäljamaa kui ka meil ehitatawate traktorite ostmise asjus tuleb pöhrata:

1) Госсельсклад, (Riiklik põllutööriistade ladu) — Москва, Старая площадь 6—7. Põhja-Lääne oblasti osakond — Ленинград, просп. Володарского 39.

2) Сельскосоюз — Москва.

3) Masina ehituse trust (Машиностроей) — Ленинград, ул. Чайковского 17.

Wiimane ehitab „Punase Putilowi" wabrikus „Fordson'i" tüübilisi traktorisi.

Palju maksab traktor.

Wäljamaa traktorid.

1) „Fordson," töötab petroleumi pääl, 4-ja tsilindrilise mootoriga. Kaalub 88 pd., weab 2-he sahalist atra. Keskmine töötiljakus, töötades 2-he sahalise „Oliver" adraga, kus künni laius 75 sent., sügawus 15 sent. ja traktori kiirus 4,68 klm. tunnis — weerand dessatiini tunnis. Dessatiini pääle kulutab kütet umbes poolteist puuda, määret 6 ja pool naela. Traktori hind ühes adraga umbes 2.000 rbl.

2) „Internatsionaal." üks paremates ja wastupidawamates wäljamaa traktoritest. Küttena tarwitab petroleumi. Töötab 2—3 sahalise adraga. Kaalub 103 puuda. Töötiljakus — 0,28 dessatiini tunnis, wao sügawus 18,9 sent., künni laius 62 sent. Kütet tarwitab 1 dess. pääle 1 puud 19 naela ja määret 3 naela. Hind ühes adraga umbes 25.000 rbl.

Mis puutub teiste tüübiliste traktoritesse, nende hulgas ka Rootsi mootor-ader „Avans" siis pääle täpsete andmete saamist eeltähendatud asutustelt, awaldame edaspidi selgituse nende töö kohta ja ühtlasi ka hinnad.

Oma wabrikute traktorist, mida Leningradi tehased walmistawad, wõib nimetada, kui kõige wastupanelikumat ja lihtsat traktori „F. P." (20 hobuse jõuline), millised „Punane Putilow" ehitab. Neid wõib tarwitada teede ehitamises, kraawide kaewamises ja teiste maaparandustööde läbiwiimises. Traktor weab 2, 3 ja isegi 4-ja sahalist atra, künnab korraga 70—140 sent. laia põlluriba, wao sügawus 18 sent. (4 wersoki). Kiirus — 4,3 klm. (4 wersta) tunnis. 10-ne tunnilise tööpäewaga künnab üles 2-he sahalise adraga 2 ja pool dess., 3-me sahalise adraga 3 ja kolmweerad dess. 4-ja sahalise adraga 5 dess. Kütet tarwitab 10-tunnilise kündmise wältel 3 pd.

likult ära oleks kasutatud ja asjata ei seisaks.

Laenupunktis wõib ka masin kasutamata seista ja talupoeg, kes laenupunktilt masinat kasutada tahtis, wõib oma lootustes petetud saada. Masinatarwitajate ühisuses on masinate arw nende tegeliku ärakasutamisega kindlasti kokkukõlastatud — masinaid omandatakse sel arwul, mis masina täielikule ärakasutamisele wastab ja ühisuse liikmete arw määratakse masina täielikule ärakasutamisele wastawalt.

Kas wõib pärast seda weel küsimust tekkida, missugune põllutöömasinate ühiskasutamine tulusam on, kas laenupunkide wõi masinaühisused? Masinatarwitajate ühisused on kahtlemata tulusamad. (Järgneb)

Kirjad Metsapere Peetrile mesilaste kaswatusest.

Mesinik **J. Ratas.** 9

Kolmaskümnes kolmas kiri.

Emata pere. Wale- ja wäär-emaga pere.

Emata pere tuleb haigeks arwata, sest temal ei ole tahtmist enam töötada, ei korja mett, ei ehita kärgi. Kui taru külge koputad, siis on haledat pikalist häält kuulda. Kui tarn lahti wõtad, pisut suitsu annad, huluwad mesilased tükk aega ühetooniliselt ja jooksewad rahutult edasi-tagasi. Mune ega haudeid ei ole. Niisugusele perele ruttu ema anda ehk kui tagawara ema ei ole, siis teisest tarust mune ja lahtiseid poegi anda, siis kaswatawad nad ise uue ema. Kui niisugune pere wäga nõrk on, siis on kõige kasulikum teda teise perega ühendada.

Wale-ema. Kui neitsi mitmekordsel pulmalennul käimisel ei ole tiineks saanud, kaotab tema enesest sugutuse iha ära ja hakkab munema, ilma tiineks saamata. Sarnast ema nimetatakse wale-maks, sest tema munadest ei tule muud, kui isased mesilased wälja. Wale-ema tuleb kohe ära hukata ja uus tiine ema temale asemele andma. Sarnast wale-ema wõib enamasti hilja sügisel saada, sel ajal kui lesed juba ära on tapetud. 1925 a. juwel kaswatas minul üks pere hilja sügisel ema. Neitsi tuli sept. keskel toobist wälja. Teistel peredel olid lesed kõik juba ära häwitatud, ainult see pere, kes ema kaswatas, sellel oli mõni lesk weel näha. Kurjade ja wilude ilmade läbi ei saanud mesilased enam wälja lennata, nii oli ka neitsil sugutuselennule minek wõimata. Sellest ootasin teisel kewadel kindlasti munejat wale-ema nägewat. Minu imestuseks oli neitsi ometi tiineks saanud. Ema munes wäga ilusasti. Kus ja millal pidi see neitsi ennast lesega paaritama? Mitte mujal kuskil, sugutamine pidi kindlasti taru sees sündima, teisiti see olla ei wõinud.

Jääb pere kauaks ilma emata, siis sel korral, kui tarusse wanast kadunud emast ei ole mune järele jäänud, hakkab üks töölistest munema ja ema kohuseid täitma. Niisugust munejat töölist nimetatakse wäär-emaks. Wäär-ema on sellepoolest wäga halb, et teda kuidagi üles ei wõi leida ega kätte saada, ja uut ema neile anda ei saa, sest et mesilased seda wastu ei wõta. Wäär-ema olemist wõib ära tunda sellest, et ta liiga korratumalt muneb, iga toobi sisse paneb ta mitu muna korraga ja tema munadest ei kaswa ühtegi töömesilast. Niisugusele perele tuleb sagedasti anda üks kärg kinnikaanetatud poegadega, kus ka sugu poolest mune ja lahtiseid poegi on, siis kaswatawad nad omale uue ema. Poegi tuleb aeg-ajalt ikka jälle anda, seda tähelepannes, kuidas mesilased poegi jõuawad katta. Mitu korda olen sel moel wäär-emaga perest tugewa ja terwe emaga pere saanud. Wäär-emaga pere on kardetaw teise ema perega ühen-

dada, sest wäär-ema wõib teise ema ära tappa. Uhendamise kordaminemist tuleb suureks õnneks arwata.

Kolmaskümnes neljas kiri.

Kanna kõige suuremat hoolt mesilaste pesaruumi puhtuse eest.

Mõni mesinik on päält näha tubli ja mõistlik mees, sest mesilaste kaswatus näis tema käes jõudsalt arenewat, perede arw kaswab igal suwel ja meesaagi kohta ei wõi ka nuriseda. Aga mõne aja pärast jääb perede arwu suurenemine seisma, perede arw hakkab wähenema, kuni wiimati pääle paari pere kiratsemise ainult tühjad tarud aeda jääwad. Mesinik ise trööstib ennast sõnadega: „Mädapoja haigus röövis minu mesilased"! Niisugusels mesinduse hädaohuks, kus mesilaste kaswatus tagurpidi läheb, tuleb pidada ikka ja alati suurt mustust tarudes: kärjad on wanadusest mustaks läinud, wõi mesilaste oma wäljaheidetega ära määritud. Kuidas wõiks sääl weel edasiminekut olla, kus emal pole muud munemise kohta, kui äramääritud ja mustaks saanud kärjed, kuhu ema siis ei muneks, kui temal puhtamaid kärgi kättesaadawal oleks. Niisugustesse mustadesse kärgedesse munetud munadest tulewad kidurad mesilased, kes kergesti mõnesuguste tõbede ohwriks langewad. Juba seepärast, et sarnases olekus pered ikka kord korralt nõrgemaks kipuwad jääma, ei jõua nõrgad pered iialgi oma waenlastele wastu panna. Tingimata on mesinikul tarwis kõige suurema hoolega igal kewadel esimesel wõimalusel, pärast mesilaste esimest wäljalendu, pääle tarude põrandate puhastamist, wanad mustaks saanud kärjed, kust wastu walget enam punakat walgust läbi ei paista — pesaruumist wälja wõtta. Niisama ka need kärjed, mida mesilased ise oma roojaga talwel ära on määrinud, tulewad tingimata wälja wõtta seepääle waatamata, kui need ka uued on. Pesaruumi antagu ainult puhtad kärjed. Wanadusest musti kärgi wõib weel mee ruumides tarwitada, aga kärgi, mis mesilased ise oma mustusega on ära määrinud, kui neid enam puhastada ei saa, tulewad wahaks sulatada. Niipalju kui mina neid tarusid, kus mesilased ära lõpnud, olen näinud, on sääl alati hirmus mustus walitsenud. Kus iial mädapoja haigust olen näinud, sääl olen alati pesaruumist suurt mustust leidnud.

Kolmaskümnes wiies kiri.

Mesilaste sugu uuendamisest.

Teine wäga tarwiline hool peaks mesinikul mesilaste sugu uuendamine olema. Kui muude koduloomade sugu uuendamist wäga tarwilikuks peetakse, miks siis mitte mesilaste juures seda ei peaks tarwis olema, kes kõikidest koduloomadest kõige õrnemad on. Kui põllumees omale kaugemalt wiljaseemet tellib, wahetab ja seda parema tunneb olewat, niisama on ka mesilaste sugu uuenduses paremust tunda. Telli omale, kui mitte igal suwel, siis mõne aasta järele, kaugemalt üks mesilaste ema mesilaste sugu uuendamiseks. Kõige soowitawam oleks kui mesinikud ise üksteisega sugu uuenduse mõttes ühegi ema wahetaksid. Juba loodus ise on selle eest hoolt kannud ja mesinikkudele selleks näpunäited annud, sest sugutamise lennul lendab neitsi (sugutamata noor ema) kaugele ja saab sagedasti wõõra isase mesilasega paaritatud.

Saksamaal Hannoweri maakonnas on nõmme talupojad wanast ajast saadik kuulsad oma mesilaste pidamisega, nendest kirjutatakse, et nad sagedasti üksteisega mesilaste peresid wahetawad, sugu uuendamise mõttes.

Mitmed kiidawad meie ajal wõõramaa mesilaste tõugude pooldamist. Ka selles on minule mitmekordsete katsete järele selgunud kasu sugu uuendamises. Et wõõramaa mesilased rohkem töökamad olekfid, kui meie maa mesilaste tõug, on lapsik ja põhjendamata arwamine. Igal maal on ikka oma maa mesilaste tõug kõige parem. Lõunapoolsetes maades on mesinikkusid, kes mesilastega kauplewad ja mesilaste müümisega kasulikku äri teewad, need kiidawad ajalehtedes, kui olekfid Kraini, Kaukaasia, Itaalia j. m. mesilaste tõud palju töökamad ja kasulikumad meie omadest kaswatada olewat.

Kui traktor ühel ajal äestab, külib ja trullib, siis läheb ta töö järgmiselt maksma: töötades 17-realise külwimasinaga ja wastawa lainselise äkkega ja trulliga, wõib traktor äestada, külida ja trullida 7 tiinu päewas, mis seega maksma läheb: 13 rbl. 33 kop. + 2 rubla (külwimasina, äkke ja trulli kulu) = 15 rbl. 33 kop. : 7 = 2 rbl. 19 kop. tiinu eest.

Traktor löikab.

20-hobusejõuline traktor wõib töötada kahe niidumasinaga, päewas ära niites 10 tiinu. Uhe tiinu löikamine läheb maksma, wõttes niidumasinate kuluks 5 rubla päewas — 13 rbl. 33 kop + 5 rbl. = 18 rbl. 10 kop. : 10 = 1 rbl. 83 kop.

Traktor peksab.

Traktoriga peksmise kulu on järgmine: 20-hobusejõuline traktor wõib wabalt töötada keerulise peksumasinaga (terade kahekordne puhastus ja sorteerimine), millel 60-tolline baraban. Sarnane peksumasin peksab päewas 16.000 keskmist wihku ja annab 2500 puuda äratuulutatud ja sorteeritud teri. Peksumasina hinna kustutamise kulud on päewas 7 rubla, mis annab üldse 13 rbl. 33 kop. + 7 rubla = 20 rbl. 33 kop. ehk ühe puuda terade peksmine läheb maksma — 20 rbl. 33 kop. : 2500 puuda pääle = 0,81 kop., s. o. wähem kui üks kopik puudast.

Traktor on alati hobusest odawam.

Kui meie teeksime weel terwe rea wäljaarwamisi, näeksime igal pool, et traktoriga töötamine palju odawam tuleb kui hobusega. See on isegi sarnasel juhtumisel, kui traktorit juhib palgatud masinajuht.

Kui traktorit juhib aga talupoeg ise, mida meie praegu juba õige tihti näeme, siis on traktori töö seda odawam. Talupoja hoolikas ümberkäimine traktoriga wähendab wäljaminekuid parandamise

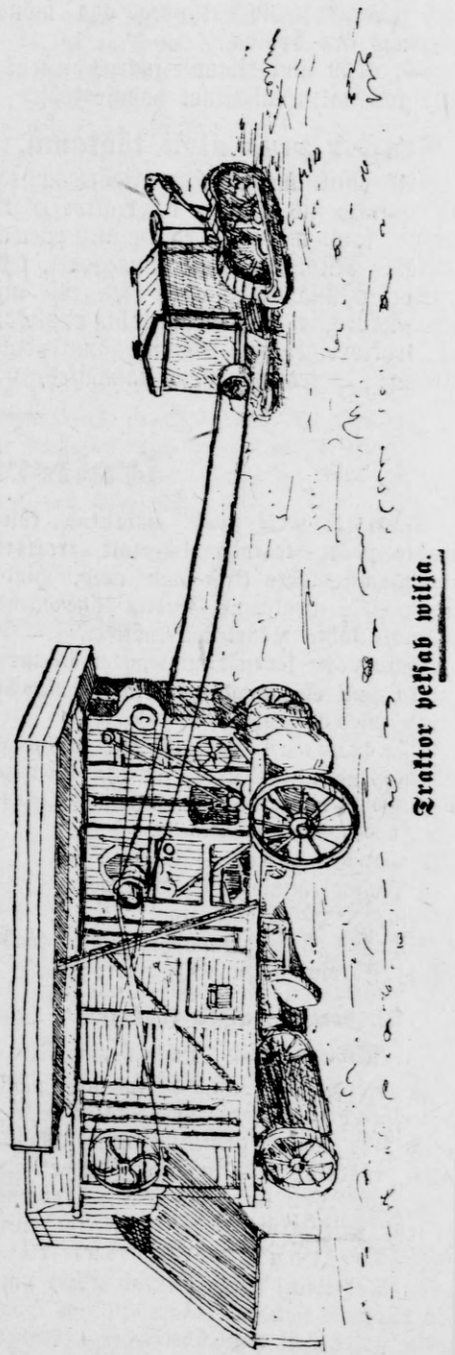

Traktor peksab wilja.

5) Lõpuks petroleumi ja määrdeõlide kulud on järgmised: 3 puuda 20 naela petroleumi päewas (niipalju tarwitab traktor harilikult) makstes 1 rubla puudast (traktorite jaoks müüdakse petroleumi ilma aktsiisi maksuta) ja 15 naela määrdeõlisid 10 kop. eest nael, teeb wälja: petroleum 3 rbl. 50 kop. ja määrdeõli 1 rbl. 50 kop., üldse 5 rubla päewas.

Traktor künnab.

4—4 1/2 werssoki sügawuselt künnab traktor päewas 2 1/2 tiinu. Seega läheb ühe tiinu kündmine 13 rubla 33 kop.: 2 1/2 = 5 rbl. 33 kop.

Traktor äestab, külib ja trullib.

Traktoriga ei ole kasulik teha ainult ühte ülaltähendatud tööd, sest sarnasel

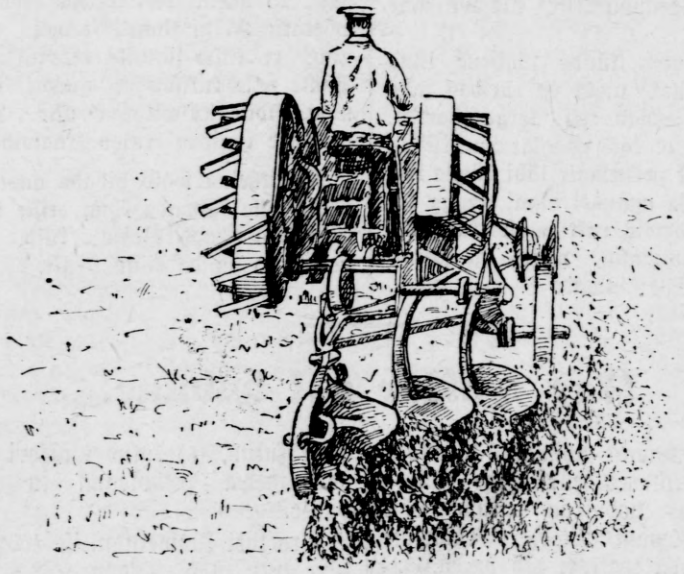

Traktor künnab.

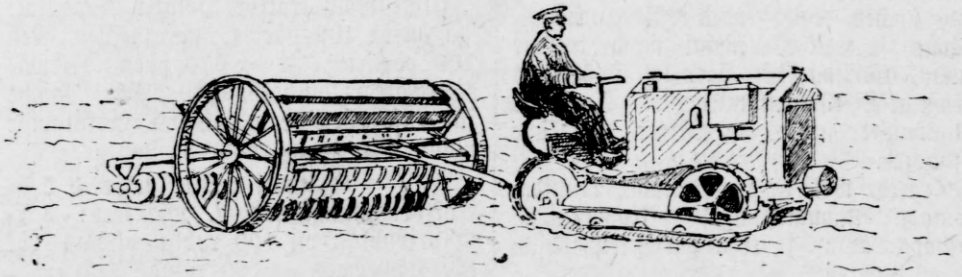

Traktor külwab.

Niiwiisi läheb siis traktori päewane töö maksma 3 rbl. 33 kop. + 1 rbl. + 2 rbl. + 2 rbl. + 5 rbl. = 13 rbl. 33 kop.

Waatame nüüd, mida suudab traktor kümnetunnilise tööpäewa juures ära teha. juhtumisel ei saaks traktori jõudu täielisselt ärakasutada.

Mitme töö tegemine korraga (näit. külimine ja trullimine, äestamine ja trullimine, äestamine ja külimine jne.) on kasulik ja wõimalik.

Lõunapoolsed mesilased on soojemas kliimas harjunud ja ei ole neil siinsetes karedates oludes mitte seda wastupidawust, mis meie oma mesilastel. Egüptuse mesilasest räägitakse, et pere juba siis ära surewat, kui teda ühe kraadi külma kätte jätetakse, kuna meie põhjamaa mesilane 40 ja weel rohkem kraadilise külma taru sees wälja kannatab. Niisama kui põllumees oma wiljast kõigeparema wälja walib seemneks, ja loomadest kõige paremaid suguloomade kaswatamiseks, nii waligu mesinik ka oma mesilaste peredest, mis kõige paremini töötawad, rohkem mett korjawad ja kõige wagusamad on, wälja ja kaswatagu nendest emasid teistele peredele. Sel moel uuendab mesinik oma terwe aia täie mesilasi paremaks.

Kuulus Ameerika mesinik Root märganud, et temal ühe pere mesilased olnud pikemate nokkadega (ninadega) sest need saanud üksi punase ristikheina põllult saaki, kuna teised pered säält midagi kätte ei saanud, oma pisut lühemate nokkade läbi. Tema kaswatanud sellest ühest perest oma teistele peredele emad ja nõnda saanud tema kõikide oma perede mesilastele pikemad nokad. Tema tegi pärast suurt äri oma pikanoka mesilaste emade müümisega terwes ilmas. Mitte üksi pikka nokka ei maksa oma mesilastele püüda kaswatada, waid meie wõime hää hoolsa wäljawaliku läbi oma mesilastele ka teisi ülemalnimetatud häid omadusi juure kaswatada. Niisama tuleks tähelepanemist pöörata isaste mesilaste pääle. Uksi wäljawalitatud peredest tuleb lasta neitsite tiineks saamiseks leski kaswatada, kuna teistel leskede kaswatamine ära tuleb keelata. Niisugune töö pole mesinikul wõimata, kui tal selleks hool ei puudu.

Kolmaskümnes kuues kiri.

Leskede püüdmisest lõksuga.

Lesed wõi isased mesilased on asjata söödikud mesilaste peres, päälegi weel siis, kui neid palju juhtub olema, sest mesilased ise püüawad loomu sunnil neid kewadepoolt suwe rohkesti kaswatada. Nende amet on ennast töötegijate waewast toita ja ilusal soojal ilmal ümber lennates noori neitsisid otsida ja nendega sugutuselennul kokku saada — paaritamiseks. Seda kahju, mis lesed oma suure rohkuse läbi ennast toites teewad, püütakse sellega wähendada, et lesed lõtsuga kinni püütakse ja ära hukatakse. See on aga tegu, mis iialgi mõistlikus mesilaste kaswatuses ette ei peaks tulema. Miks lastakse leski niipalju kaswada, et neid pärast ärahukkamiseks kinni peab püüdma? Kui palju on hulga leskede kaswatamine mesilastele tööd, hoolt ja mett maksnud. On ju kerge asi leskede kaswatamisele tõket teha sellega, et kärgi kus lese toobid sees on, mitte pesaruumi ema munemisele ette panna. Mina lõikan lese kärjetoobid wälja ja panen wälja lõigatud kohtadesse tööliste toopitega kärjetükikesed asemele paigaks, siis ei saa mesilased nendesse kohtadesse enam lesetoopisid ehitada. Sarnane töö on kerge ja seda wõib õige ruttu korda saata.

Minul ei ole iialgi tarwis olnud leski lõksuga püüda ja ei tee seda ka kunagi. Mina ei ole omale leskede püüdmiseks isegi lõksugi soetanud ja ei tee seda iialgi, ja usun, et seda minu õpilastest ka keegi omale ei muretse. Sarnase töö jätan nendele, kes oma suurte tegudega mesilaste kaswatuses uhkustada tahawad.

Kolmaskümnes seitsmes kiri.

Kaalu tarwitamisest mesilas.

Kes kord kaalu oma tarude juures on tarwitama hakanud, ei wõi sellest lahkuda. Sügisel, kui mesilased talwe wastu on korraldatud, kaalutagu tarud üles. Kewadel kui mesilased talwe majast wälja pandaks, kaalutagu neid ära, siis wõib kohe näha, kuipalju iga pere talwe jooksul toidust ära on tarwitanud. Siis wõib seda imet näha, et üks pere on palju wähem toidust ära tarwitanud, kui teine.

Sellega wõid wälja uurida, miks see nõnda on olnud. Terwe suwe, kewadest sügiseni, seisku üks tugewama perega taru alati kaalu pääl, kust iga õhtu wõid näha, kui palju on niisugune kontrolltaru päewa jooksul kergemaks ehk raskemaks läinud. Kontrolltaru igapäewase kaalumise

waral wõib teada saada, missugustel päewadel ja kui suur on meesaak ühegil päewal olnud.

Kontrolltaru kaalumine pole sugugi wäga tülitaw, kui see hästi sisse seatud on. Detsimaalkaal oleks ju mesinduses kõige kohasem olewat, kui see mitte üle jõu ei käiks. Kõige kergem ja odawam on isetehtud kaal.

Selleks tuleb kõige päält üks pukk teha, nii kõrge kui see kaalule paras. Siis walmista kaalu puu ja puuri sellele keskelt auk läbi. Niisama tuleb ka puki päälispuust keskkohta ülewalt alla auk puurida. Siis tuleb wõtta kaunis tugew nööri ots ja jäme sõlm selle otsa teha ning kaalupuu august läbi pista nii et see säält läbi ei tule — selle sõlme pääle jääb kaalupuu kandma. Sama nööri teine ots tuleb pista puki päälispuu august läbi, sinna tuleb ka sõlm nöörile otsa teha ja nii ripub kaalupuu puki all.

Nimetatud kaalupuud peab nõnda seadma, et selle mõlemad otsad punkti päält ühe raskused on. Kaalupuu mõlematesse otsadesse tuleb paeldega lauad riputada, kuhu teise otsa laua pääle kontroll taru asendada wõib, kuna teise laua otsa pääle kaalumise pommid tulewad panna. Kaalupommideks wõib õieti kaalutud kiwisid tarwitada.

Niisugune kaal on odaw, maksab ainult natukene puud ja töö ning täidab kindlasti kaalu aset. Kaalust on mesinduses suur kasu, sest kontrolltaru pidaja ei ole oma mesilastega pimedas kotis. Ta saab õieti teada, missugused meesaagi päewad on ja kui suur ühegil päewal meesaak.

(Järgneb).

Kasutage tarwitamata maasid.

Räägitakse, et meil on maad wähe, kuid nagu igaüks teab, on Wenemaal maad külluses. Wõtke ainult kesamaad — selle all seisab tühjalt 40 miljoni tiinu Euroopa-Wenemaal. Mittemustamulla kubermangudes seisawad suured maaalad kasuta. Raiesmikud tihtipääle jääwad talupoegade poolt tarwitamata, kus käib ainult kari ja kaswawad põõsastikud. On isegi põllumaad, mis ilmaaegu seisawad. On palju sööti, mis suuremat rohtu ei kanna, kuid nendel maadel on suur wäärtus. Kõiki sarnaseid maasid on meil umbes 35 miljoni tiinu.

Kui oleks kesamaad ja teisi eelnimetatuid seiswaid maasid, tõuseks tarwitawate maade arw 75 miljoni tiinu wõrra. See on sama suur maaala, nagu mõni Euroopa riik, see on pool Prantsusmaad, mis toidab 40 miljoni inimest.

Talupojad asusid paljudes kohtades sarnaste kasuta maade tarwitamisele. Näituseks, kruntidele wäljaeraldunud talupojad asuwad just sarnaste seiswate maade kasutamisele. Siin saadi ootamatuid tagajärgi. Täitsa kasuta seisnud maa tiin andis pääle üleskündmise ja wäetamise 15—20 puuda superfosfaadi ehk thomasshlakiga 100 puuda rukist. Pääle rukki pannakse selle maa pääle kartulid maha, kuna aga pääle kartuli külwatakse sinna kaer, mille alla külwatakse rohi — ristikhein, timut, mis annawad hääd saaki.

Näit., Buhalowo küla talupojad (Wolokolamski kr., Moskwa kub.) kündsid üles wiis tiinu kännustikku ja wiljasaak oli imestamisewääriline. Sama kreisi teiste külade talupojad muutsid põllumaaks halwad heinamaad. Nendes kohtades tarwitusel olew maapind laienes ja maakitsikust enam ei tunta.

Enne kui anda mahajäetud maa tarwitamisele, tuleb maa ära puhastada kõigest, mis harimist takistab. Kännud, tarwis wälja juurida, põõsad wälja kaewata ja kus tarwis, ka kraawid sisse ajada wee ärajuhtimiseks. Laiad ja madalad mättad ei takista maade harimist. Sarnast maad on soowitawam juba sügisel üles künda ja teda järgmisel suwel, pääle kewediste põllutööde möödumise, ilusti läbi harida. Kui maa ei ole rammus, siis wedada juunikeskpaigas 30—40 koormat sõnnikut tiinu pääle ja sisse künda. Kuid sõnniku asemel wõib tarwitada ka mineraal wäetist. Thomasshlakki tuleb külwada tiinu pääle 20 — 24 puuda, superfosfaati — 15—18 pd. Enne sõnniku wäljawedu tarwis maa läbi äestada randeliga (diskus äke). Söödi üleswõtmiseks on kõige parem Rootsi ader „Arvik." Neid tööriistu wõib saata tarwitamiseks ka laenupunktist, kus wiimane olemas on.

Teist korda tuleb künda sügisene künd risti läbi. Selleks ajaks on turwas juba mädanenud ja maad on kerge harida. Juuli lõpuks, s. o. kaks nädalat enne külwi, tuleb maa weel peenemalt läbi künda kolmandat korda ja augusti algul (wana kalendri järele) tarwis rukki maha külwada. Kel on reaskülwimasin, wõtku ta tarwitusele. Tiinu pääle külwada 8—9 p. rukist.

Järgmisel aastal, pääle rukki koristamise, künda maa sügisel uuesti üles ja lasta kartuli ehk turnepsi alla. Kui aga neid juurwilju talupoeg istutada ei taha, siis wõib külwada kaera ja ta alla külwada ristikheina ja timutit. Et ristikhein kaswab hiljuti üleswõetud kõwa maa pääl halwemini, kui pehmel põllumaal, siis wõib wõtta rohkem timuti seemet, näit. 25 naela ristikheina seemne pääle wõetakse 35 n. timuti seemet. On soowitaw, et külw sünniks reaskülwimasinaga. Pääle selle kukub see uuesti üleswõetud maa üldise külwikorra alla. Madalatele maadele muidugi tuleb kraawid sisse teha.

Ristikheina wõib pidada aastat kolm ja pääle selle külwada lina, mille kiud ei saa küll liiga kõwad olema, kuid teda saab palju, 40 puuda tiinu päält.

Kas traktor ehk hobune.

Traktori kasutamise wõimalus talupoja majapidamises oleneb sellest, kas traktoriga tehtud töö hobusega tehtud tööst kallim ehk odawam tuleb. Proowime wälja rehkendada traktori töö hinda.

Kahekümne hobusejõuline traktor, mis töötab enamasti petroleumi küttega, maksab umbes 2000 rubla (ühes adraga). Lõuna- ja Kesk-Wenemaal wõib traktor aastas töötada 100 päewa. Tööpäewa arwatakse kümnetunniliseks. Sarnaste tinginuste juures on traktori töötöime 6 aastat.

Traktor wõib künda, äestada, trullida, töötada niidumasinaga, pekumasinaga, wedada raskusi ja teha palju teisi töösid.

Kuidas wäljaarwata traktori töö hinda.

Traktori töö hinna wäljaarwamine koosneb järgmistest kuludest: 1) traktori ja temaga ühes töötawa riista hinna kustutamise kulu, 2) 2 % kapitaali pääle, mis tarwitatud traktori ostmiseks, 3) parandusе kulud, 4) masinajuhi ülespidamise kulud, 5) kulud traktori jaoks tarwisminewa petroleumi ja määreõlide pääle.

Traktori kümnetunnilise tööpäewa üldine kulu oleks järgmine:

1) Traktori ostuhinna kulu katmine.

Üldse wõib traktor töötada 6 aastat, iga aasta 100 päewa, mis wälja teeb 100 päewa × 6 = 600 päewa. Arwates traktori hinnaks 2000 rubla, saame järgmise päewase ostuhinna kustutamise 2000 : 600 = 3 rubla 33 kop.

2) 2 % kapitaali päält, arwates 5 % traktori hinnast aastas, mis teeb: 5 % 2000 rublast on 100 rubla aastas ehk üheks päewaks — 100 rubla : 100 = 1 rubla.

3) Traktori parandusе kulud teewad aastas wälja 10 % tema ostuhinnast, mis teeks: 10 % 2000 rublast = 200 rubla ehk üheks tööpäewaks 200 : 100 = 2 rubla.

4) Masinajuhi ülespidamise kulud teewad 2 rubla päewas.